

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredno in posebej. — Izhaja do 50 petih vrtov a Din 2, do 100 vrtov a Din 2.50, do 300 vrtov a Din 3, večji izdaji petih vrtov a Din 4. — Popust po dogovoru, izredni davki posebej. — Slovenski Narod vsakega meseca v Jugoslaviji Din 12.—, za tiskarstvo Din 25.—, Reklamni se ne vrata.

UREJENIKOV IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Radnijska ulica št. 5
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 25 — CELJE, celjsko središče, Slovenskega vojskega št. 65; podružnica uprave: Kozova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slovenski trg št. 6. — Pošta Ljubljana št. 10.351.

Prvi začetki zavezniške ofenzive

General Weygand skuša s protinapadi na najnevarnejših točkah zaustaviti nemško prodiranje proti morju in zamašiti nastale vrzeli, da bi mogel nato organizirati strnjeno fronto

Milan, 24. maja. Z Posebni poročevalci »Popoia d'Italia« na nemškem bojišču poročajo, da razkrivajo Weygandovi odloki značilno jasnost. Weygand je prevzel skrajno obupno dediščino in bo moral izvesti gigantsko borbo da popravi položaj zavezniških armad.

Nova fronta gre v glavnem od Abbeville preko Amiensa čez Ham in Chauny na Rethel ter od tod do Maginotove linije. Weygand je začel prigrupirati zavezniške sile v namenu, da izvede novo bitko ob Marni. Na odseku med Aisno in Montmedijem so zbrane najmočnejše zavezniške čete in to bodi skušal Weygand izločiti prodor proti jugu, da obenem prepreči nemški napad v hrbet Maginotove linije. S tem operacijskim načrtom hoče Weygand izločiti nov bojni red ter rešiti tisto armado, ki jim grozi nevarnost, da bodo dočeta odrezana in obkoljena. Opažati je tudi, da je Weygand zbral mnogo številnejše letalstvo, kakor na ga je poprej uporabljal Gamelin. Na odseku Peronne — Cambrai se je začel danes velik napad v cilju, da se razbremenijo armade na severu.

Slej ko prej na je po sodbi poročevalca položaj za zavezniške dokaj kritičen. Nemci so že na raznih krajih prodorili zamašeno Weygandovo novo fronto. Če mu ne bo uspelo, potisniti Nemce tod nazaj, se bo moral umakniti nazaj na novo fronto, ki bo imela glavno oporišče na Seini in Marni. V nobenem primeru pa Francozi ne smejo opustiti Montmedija, ker bi bila s tem resno načeta glavna Maginotova črta.

Protinapad na Sommi

Pariz, 24. maja. (United Press). Visoka vojaška oseba je sredi izjavila dopisniku United Pressa, da so pred mrakom francoske čete pričele velik napad na raznih točkah ob reki Sommi. Rezultat teh bojev še ni znan.

Ista vojaška oseba je izjavila, da so zavezniške čete preprečile vse sovražne napade pri Valenciennesu in da je imel sovražnik velike izgube. Samo na eni točki in sicer pri Oudenaardeu je sovražnik še na svojih položajih, ki jih je popreje zavzel. Bitka je trajala ves dan, njen izid pa še ni znan. Ista vojaška oseba je izjavila, da se je večeraj ob 16. pričel velik napad nemškega teškega topništva na Atili na reki Aisni. Napad še traja.

Zavezniška letala so preteklo noč napadla mehanizirane nemške enote, pomikajoče se proti severovzhodu in morju. Po uradnih obvestilih je bil to eden najbolj učinkovitih letalskih napadov.

Pariz, 24. maja. br. (Havas) Zastopnik francoskega vojnega ministrstva je davi izjavil novinarjem, da so francoske čete prodrele do Cambraia in da se sedaj razvijajo hudi boji na področju med Cambraiom in Saint Quentinom. Boji so se razširili že na vso Picardio.

Nemški napad ob Aisni

Pariz, 24. maja. e. (Havas) Pri sročnem sprejemu novinarjev v francoskem vojnem ministrstvu sta dve visoki vojaški osebi izjavili, da so francoske čete večeraj ob 16. pričele veliko ofenzivo na sektorju pri Atiliji in na reki Aisni, toda novinarjem ni bilo točno označeno, kje se je ta napad pričel. Rezultat tudi še ni znan, ker se je bitka pričela pozno popoldne. Odsek je 160 km severovzhodno od Pariza, južno od reke Aisne, kjer so francoske čete zavzele svoje položaje, potem ko so se Nemci prebili skozi francoske obrambne črte na Meusi. Na drugi glavni točki fronte ob Sommi in Aisni so Francozi začeli s protinapadi.

Potek fronte

Snočni položaj na fronti je po podpisu teh dveh vojaških oseb naslednji: Fronta gre iz Belgije na jug ob reki Esco do Valenciennesa, od tu gre na jugozahod proti Cambraiu in potem jugozahod proti Arrasru čisto med Arrasom in Bottonom, kjer preide v črto na Sommi in teče ob Sommi in Aisni do Montmedija. Nemški motorizirani kolonami se je posredilo, da so prebile zavezniško linijo na reki Sommi pri Bononu in so prispele do morja.

Angleški pregled položaja na fronti

London, 24. maja. s. (Reuter). V teku noči ni bilo izdanih nikakoli novo uradno zavezniško poročilo o bojih v Belgiji in severni Franciji. Tudi o bojih pri Boulogneu ni razen večerajšnje izjave ministrskega predsednika Churchilla v parlamentu nobenih novih podatkov.

Sinočnega francoskega vojnega poročila je javljalo med drugim, da so se francoske čete približale Amiensu. Amiens je sedaj nekako južna meja vrzeli, skozi katero prodirajo nemške čete proti morju. Ta vrzel je široka približno 50 km in sega od Amiensa do Arrasa. Če se posreči Fran-

cozom zavzeti Amiens, bi mesto lahko služilo kot oporišče za nadaljnje operacije, da se vrzel med Amiensom in Arrasom zapre. Nemške čete ob obali Kanala bi prišle potem v nevaren položaj, zlasti onaj v Abbevilleu. Zaukrat pa skozi to vrzel še vedno pošiljajo Nemci nove oddelke proti obali in boji ob Kanalu imajo lahko, kakor je dejal sinoči ministrski predsednik Churchill v parlamentu, resne posledice.

Na severu nemškega vdora drže položaj angleške čete. Pri Arrasu se pozicija ni spremenila in vdor ni postal širši. Na vseh angleških položajih od Arrasa do Valenciennesa so v teku hudi boji. Kakor je javilo večeraj angleško vojno poročilo, se je Nemcem v Belgiji pri Oudenaardeu posrečil prehod preko Selde. Iz belgijskih krogov pa ponosi javljajo, da so bili tudi tu Nemci vrzeli nazaj preko reke. Zavezniške čete torej še vedno držijo obrambno linijo Selde.

Z južnega dela bojišča ni mnogo poročil. Iz francoskega vojnega poročila je razvidno samo, da so Nemci ponovno brezuspešno napadali francoske postojanke pri Sedanu. Drugod so v teku samo topniški boji.

Fronta teče po uradnih podatkih sedaj približno takole: začeni ob Selde se obrne pri Valenciennesu proti zapadu, in teče v približno ravni črti do Arrasa. Tu je potem presledek 50 km do Amiensa. Ta presledek je pod nemško oblastjo. Pri Amiensu gre do francoski položaji ob Sommi proti vzhodu, nato na jug do reke Aisne in od tod zopet proti vzhodu do Montmedija. Francoske pozicije ob Sommi so dobre. Zavzema jih močna in dobro opremljena in izveščana vojska. Tudi na severu je zavezniška vojska dobro opremljena in inaktivna.

Očitno bo sedaj prva naloga zavezniške vojske, da uniči prednje nemške oddelke, ki so prodorili do obale Kanala. Nato pa bo treba poskrbeti za organizacijo takih obrambnih enic v zaledju, ki bodo mogli preprečiti, da bi se ponovili napadi nemških oklopnih enic daleč v zaledju. Važnost tega problema poudarja tudi današnji »Times«, ki piše, da morajo zavezniški v to svrhu porabiti vsako sredstvo, tako da bo v bodoče vsako presenečenje izključeno. V zvezi s tem predlaga list tudi v Angliji imenovanje posebnega direktorja narodne obrambe, ki bi skrbel za varnost pred nemškimi napadi v zaledju.

Drevi bo govoril kralj Jurij

London, 24. maja. AA. (Havas). Dvorska pisarna je izdala uradno obvestilo, da bo imel kralj o priliki današnje proslave imperija govor. Govor bodo prenašale ob 21. vse radijske postaje.

Angleški demanti

London, 24. maja. br. (Reuter) V tujini je sovražna propaganda razširila vesti, da so v Belgiji ustrelili ministrskega predsednika Pierlota in vojnega ministra generala Denisa, da je bivši vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin izvršil samomor, da je poveljnik angleške ekspedicijske vojske general Gort zbežal v Anglijo, da je bil bombardiran Dover in da je francoska vlada zapustila Pariz. Informacijsko ministrstvo v Londonu razpolaga s kontroliranimi informacijami, po katerih so vse te vesti izmišljene.

Zahvala kralja Haakona

London, 24. maja. AA. Norveški kralj Haakon je objavil po angleškem radiu proglas angleškemu narodu. V tem proglasu se kralj Haakon zahvaljuje Angliji in Franciji ter vsem ostalim zaveznikom za pomoč, ki so jo poslali Norveški. Nato izraža kralj Haakon občudovanje do zavezniške vojske.

Letalske akcije

London, 24. maja. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo sinoči poročilo o obsežnih operacijah, ki jih je izvedlo angleško letalstvo v sredo in v noči od srede na četrtek. Med drugim je bil bombardiran glavni stan neke nemške oklopne divizije tik za fronto. Letala so vrgla na glavni stan 100 bomb. Nadalje so angleški bombniki več ur napadali koncentracije nemških čet ter kolone vojaških vozil v severovzhodni Franciji in Belgiji. Zadet je bil med drugim neki most in važno cestno križišče. Ponoči so bombardirala angleška letala neke municijske vlak pri Geldernu v Nemčiji in bližnji holandske meje. Vlak je bil zadet in je s strahovito detonacijo zletel v zrak. Težki in srednji bombniki so napadli nemške postojanke v južni Belgiji in poskodovali mnogo mostov, zlasti pri Charlerou in Namuru. Tudi položaj nemške vojske severno od reke Aisne so bili bombardirani. Ena izmed angleških letal je bombardirala nemško letališče pri Haagu. Severno od Aachena sta bila napadena dva vojaška vlaka. Skupina angleških bombnikov je nadalje napadla z bombami električno centralo v mestu Rötha pri Leipzigu. V teku dneva je bilo sestreljenih od an-

gleških pilotov nad 40 nemških letal. Samo 5 angleških letal se s teh poletov ni vrnilo v svoja oporišča.

Nemška letala nad Rokavskim prelivom

London, 24. maja. AA. (Havas) V gotovih delih vzhodne in jugovzhodne Anglije je bil v noči dvakrat dan signal za alarm. Opazili so tuja letala nad Rokavskim prelivom. Protiletalsko topništvo na francoski obali je stopilo v akcijo. V gotovih krajih na angleški obali se je slišalo močno streljanje.

Kanadska letala za Anglijo

Ottawa, 24. maja. AA. (Reuter) Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je obvestil kanadski parlament, da je kanadska vlada ponudila angleški vladi vsa letala, s katerimi razpolaga kanadska vojska. Ta letala naj bi se prepelela takoj v Evropo. Mackenzie King je dodal, da je kanadska vlada obvestila angleško vlado, da bo storila vse, da se izpolnijo obljube glede proizvodnje letal.

Potopljene francoske ladje

Pariz, 24. maja. s. (Reuter) Francoska admiraliteta je objavila davi naslednji komunikate:

Pri operacijah v Severnem morju, ob nizozemski in flandrijski obali so bile potopljene francoske podmornice »Doris«, ru-

Strašno razdejanje v Rotterdamu

V središču je cel trgovski okraj v razvalinah — Ogromno število žrtev med civilnim prebivalstvom

Curich, 23. maja. z. Posebni dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«, ki je odšel na Nizozemsko, objavlja zanimivo poročilo o strašnem razdejanju v Rotterdamu. V središču mesta, to je v trgovskem okraju, je več kvadratnih kilometrov docela porušeni. Kjer so bile poprej največje palače, je sedaj samo še kup razvalin. Številno smrtnih žrtev nemškega bombardiranja je izredno visoko. Poveljnik nemške posadke je izjavil poročevalcu »N. Z. Z.«, da je bilo ubitih pri letalskih napadih samo 300 civilistov, njegov adjutant pa je dejal, da znaša število smrtnih žrtev več tisoč. V nizozemskih krogih pa zatrjujejo, da je Rotterdam imel od vseh

Aretacije v Londonu

Izredne odredbe za ožujanje notranje varnosti Tudi več poslancev aretiranih

Curich, 23. maja. s. (Reuter) N-tranje ministrstvo je objavilo sinoči podatke o aretacijah v Angliji, ki so bile izvedene na podlagi izrednih pooblastil, ki jih je prejela vlada za ožujanje varnosti države. Predvsem je bil aretiran večeraj konservativni angleški poslanec Arthid id Ramsay, predsednik kluba desnice v parlamentu. Nadalje je bil aretiran bivši poslanec John Bakett, predsednik »Ljudske stranke«. Istotako so oblasti zaprele vodjo angleških fašistov sira Oswalda Mosleya in osem drugih vodilnih članov f šistične stranke. Mosley je bil aretiran v svojem stanovanju v Londonu. Policija pa je pozneje izvedla hišno preiskavo tako v Mosleyevem stanovanju, kakor tudi na njegovem posestvu v grofiji Buckingham. Policija preiskava je bila izvršena tudi v prostorih angleške fašistične stranke v Westminsteru v Londonu.

Oblasti posevajo posebno pozornost tudi tucem v Angliji, ne izjemzi holandske in belgijske begunce. Ko je prišla večeraj v neko vzhodno angleško luko ladja z begunci iz Belgije, je bilo aretiranih takoj 20 takih beguncev, po večini žensk, ker sumijo, da so pripadniki peše kolone. Vsi so bili odvedeni v zapore v London.

Današnji listi pozdravljajo odločne ukrepe vlade. »Daily Herald« poudarja, da je med aretiranci tudi član parlamenta in da torej hoče vlada izvajati svoje ukrepe za varnost države brez ozira na socijalni položaj prizadetih.

Pariz, 24. maja. s. (Reuter) V Parizu je izvedla policija večeraj večje število hišnih preiskav pri sumljivih osebah. Istotako je bilo mnogo oseb legitimiranih. V Avignonu je bilo aretiranih 40 komunistov.

London, 23. maja. AA. (Reuter). Na današnji seji spodnjega doma je notranji minister Anderson govoril o ukrepih proti komunistom in fašistom. V svojem govoru je Anderson dejal, da je angleška vlada posvetila vso pozornost temu vprašanju, da bi bilo pa v današnjem trenutku škodljivo za javne interese objavljati podrobnosti ukrepe, podvzete proti osebam, katerih delovanje je usmerjeno proti nacionalnim interesom. Istotako je Anderson dejal, da bo v ta namen ojačena policijska služba, ker

šilec »Ladroit« in pomožna ladja »Nigere«. Posadki slednjih dveh sta bili rešeni. Ostale jedinice vojne mornarice so kljub ponovnim napadom sovražnih letal, pri katerih je bilo mnogo letal sestreljenih, vse še nadalje v akciji.

Podmornica »Doris« je bila zgrajena leta 1927. Imela je 550 ton in 40 mož posadke. Francoska mornarica je imela ob izbruhu vojne 78 podmornic. Rušilec »La Droite« je bil zgrajen leta 1928, imel je 1400 ton in 142 mož posadke. Francoska mornarica je imela ob izbruhu vojne 59 rušilcev. Pomožna ladja »Nigere« je imela 6000 ton.

Umik čet ob švicarski meji

New York, 24. maja. e. »New York Times« doznava iz Basla, da sta francosko in nemško vrhovno poveljstvo umaknili vse svoje čete, koncentrirane ob začetku vojne na švicarski meji.

Prva smrtna obsodba špijonov v Franciji

Pariz, 24. maja. e. (United Press) Vojaško kasacijsko sodišče je odklonilo pritožbo na smrt obsojene Švicarke Carmen Mori in njenega soudeleženca Nemca Fritz Erleria, ki sta bila 8. aprila obsojena na smrt zaradi vojninstva. Kakor znano, je Morijeva prva ženska, ki je bila v sedanjih vojni obsojena na smrt zaradi vojninstva.

Stručno razdejanje v Rotterdamu

Curich, 23. maja. z. Posebni dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«, ki je odšel na Nizozemsko, objavlja zanimivo poročilo o strašnem razdejanju v Rotterdamu. V središču mesta, to je v trgovskem okraju, je več kvadratnih kilometrov docela porušeni. Kjer so bile poprej največje palače, je sedaj samo še kup razvalin. Številno smrtnih žrtev nemškega bombardiranja je izredno visoko. Poveljnik nemške posadke je izjavil poročevalcu »N. Z. Z.«, da je bilo ubitih pri letalskih napadih samo 300 civilistov, njegov adjutant pa je dejal, da znaša število smrtnih žrtev več tisoč. V nizozemskih krogih pa zatrjujejo, da je Rotterdam imel od vseh

nizozemskih mest največ žrtev. Po nizozemskih cenitvah je bilo v Rotterdamu ubitih najmanj 15.000 civilistov, nekateri pa govore celo o 50.000. Nemci so mesto strahovito bombardirali, ker se poveljnik nizozemskih posadke ni hotel udati Nemški bombniki so obmetavali mesto z najtežimi bombami. Bombardiranje je trajalo neprenehoma eno uro in 35 minut. Tudi pozneje so bile po ulicah strašne borbe zlasti na mostišču, kjer se je pojavil oddelek nemških padalcev in koder je nastopilo tudi topništvo. Luka je razdejana in zadelana z ruševinami velikega nizozemskega parnika, ki je zgorel.

o nizozemskih mest največ žrtev. Po nizozemskih cenitvah je bilo v Rotterdamu ubitih najmanj 15.000 civilistov, nekateri pa govore celo o 50.000. Nemci so mesto strahovito bombardirali, ker se poveljnik nizozemskih posadke ni hotel udati Nemški bombniki so obmetavali mesto z najtežimi bombami. Bombardiranje je trajalo neprenehoma eno uro in 35 minut. Tudi pozneje so bile po ulicah strašne borbe zlasti na mostišču, kjer se je pojavil oddelek nemških padalcev in koder je nastopilo tudi topništvo. Luka je razdejana in zadelana z ruševinami velikega nizozemskega parnika, ki je zgorel.

Odobravanje tiska

London, 24. maja. AA. (Reuter) Listi odobravo energično iniciativo vlade, ki je odredila večeraj aretacijo vodje fašistične stranke Mosleya in osem njegovih pomočnikov. Po tem, kar se je dogodilo na Norveškem in Nizozemskem, smatrajo listi, da ni nikoli preveč previdnosti in da so bili ti ukrepi podvzeti za ohranitev varnosti države. Listi smatrajo to za popolnoma naravno v sedanjih nenormalnih časih. »Daily Mail« zahteva, naj izvede vlada iste ukrepe tudi proti komunistom in da prepove njihov dnevnik »Daily Worker«. Nizozemski pravi »Daily Mail« je padla v petih dneh, ker nihče ni mogel imeti zaupanja niti napram svojemu sosedu. To se v Angliji ne sme dogoditi. Nemčija nas ne bo podjarmila z ozadja. »News Chronicle« pravi: Javno mnenje sprejema ugodno ta znak, da bo vlada internirala vse one brez ozira na položaj, katerih svoboda bi lahko ogrozila varnost države. V normalnih ča-

Novo sovjetsko odlikovanje

Moskva, 24. maja. AA. (Tass). Predsedništvo vrhovnega sovjeta je sklenilo ustanoviti novo zlato kolajno »zvezdica« za vojaške in civilne osebe, ki so se izkazale na bojiščih. To je novo odlikovanje vse osebe, ki so bile dozdaj imenovane za »junake na socialnem polju«. Novi red ima obliko peterokotne zvezde s srpom in kladivom v sredini. Osebe, ki ga bodo dobile, bodo dobile istočasno častno listino predsedništva vrhovnega sovjeta ter poleg tega še Ljeningov red.

London-Moskva

Posebna misija Lloyda Georgea v Moskvi?

London, 24. maja. e. V odgovoru na vprašanje, ki je bilo stavljeno vladi je državni podtajnik za zunanje zadeve Butler izjavil v spodnji zbornici, da je Anglija storila vse korake za zboljšanje odnosov s sovjetsko Rusijo. Snoti je lord Halifax sprejel odgovor sovjetske vlade glede angleško-sovjetskih odnosov in sedaj

sih bi bili za svobodni narod taki ukrepi nemogoči, toda sedanj čas je nenavaden in zato so ti ukrepi potrebni. »Daily Herald« piše: Ta ukrep ne bo našel kritikov. Naša stvar je stvar svobode in ta bi bila lahko smrtno zadeta, če ne bi prišlo pod kontrolo osebe, katerih obnašanje se lahko smatra kot škodljivo za javne interese.

Veteranska garda v Kanadi

Ottawa, 24. maja. s. (Reuter) Kanadski obrambni minister Rogers je sporočil sinoči, da je bil sedaj tudi v Kanadi ustanovljen poseben oddelek, ki bo skrbel za varnost pred možnostjo sovražnih operacij v notranjosti Kanade. Predvsem bodo zavarovani vojaški objekti. Oddelek se bo imenoval domača veteranska garda, vanj bodo sprejeti dosluženi vojniki, stari do 50 let. Nosili bodo vojaške uniforme in orožje ter bodo prejemali plačo, kakor vojniki. Zaukrat bo tvorila ta garda 12 čet po 250 mož.

Boji na Norveškem

London, 24. maja. s. (Reuter). Norveško vojno poročilo javlja, da so dosegli zavezniške čete pri Narviku nove uspehe. Na jugu pa so zavezniške čete izpraznile mesto Mo, ki leži na pol poti med Narvikom in Trondhjemom.

Kakor javljajo angleški listi, je prišlo tu do bojev med angleškimi in nemškimi četami. Angleški oddelek je izgubil v bojih z močno nemško vojsko samo enega vojaka, medtem ko so pustili Nemci na bojišču 70 mrtvih.

Stokholm, 24. maja. s. (Reuter). Zatemnitev na švedskem, ki je bila ob 12. maja dalje v veljavi za vso državo, je z današnjim dnem ukinjena.

Uradno javljajo, da so večeraj preletela zopet tuja letala švedsko ozemlje v bližini meje pri Narviku. Švedski protiletalski topovi so letala obstreljevali.

Oslø, 24. maja. AA. (DNB) Nemška oblastva so izdala dovoljenje, da se lahko vsi Norvežani, ki so pobegnili na Švedsko vrnejo na Norveško na osnovi načrta, ki bo v kratkem določen. Norvežanom bodo dani na razpolago posebni vlaki. Število Norvežanov, ki se bodo vrnili na Norveško znaša okoli 2500.

Varnostni ukrepi Rumunije

Bukarešta, 24. maja. e. Rador. Na zaključnem zasedanju mednarodne podunavske komisije je bila soglasno sprejeta značilna resolucija, ki jasno podtržava rumunsko politiko nevtralnosti. Predsednik rumunske delegacije Pella je izjavil, da je Rumunija na podlagi svoje vzajemne pravice, da vrši nadzorstvo nad svojimi teritorialnimi vodami, odločena ukreniti vse varnostne ukrepe na podlagi resolucije, sprejete v Beogradu 17. aprila t. l. Ti ukrepi so naslednji:

1. Prepoved plovbe vsem vojnim ladjam po Dunavu razen onim, ki pripadajo obrečnim državam.
 2. Prepoved transporta orožja, municije in eksploziv po Dunavu, razen orožja, namenjenega obrečnim državam.
 3. Kontrola posadk vseh ladij, ki ploveje po Dunavu.
- Komisija je vzela na znanje ta sklep in priznava, da spadajo ti ukrepi v kompetenco Rumunije.

Ukrepi proti tujcem tudi v Zedinjenih državah

Washington, 23. maja. AA. (Reuter) Težke posledice sedanjih mednarodnih dogodkov narekujejo potrebo po novih ukrepih za varnost države. Tako je izjavil danes Roosevelt v kongresu, ko je v svoji poslanici zahteval, da bi se vsa skrb za emigracijo in postel okrog naturalizacije prenesli z delovnega na pravosodno ministrstvo, da bi mogla vlada hitro sprejemati sklepe o tujih državljanih, katerih delovanje je v navzkrižju s koristimi države.

Novo sovjetsko odlikovanje

Moskva, 24. maja. AA. (Tass). Predsedništvo vrhovnega sovjeta je sklenilo ustanoviti novo zlato kolajno »zvezdica« za vojaške in civilne osebe, ki so se izkazale na bojiščih. To je novo odlikovanje vse osebe, ki so bile dozdaj imenovane za »junake na socialnem polju«. Novi red ima obliko peterokotne zvezde s srpom in kladivom v sredini. Osebe, ki ga bodo dobile, bodo dobile istočasno častno listino predsedništva vrhovnega sovjeta ter poleg tega še Ljeningov red.

London-Moskva

Posebna misija Lloyda Georgea v Moskvi?

London, 24. maja. e. V odgovoru na vprašanje, ki je bilo stavljeno vladi je državni podtajnik za zunanje zadeve Butler izjavil v spodnji zbornici, da je Anglija storila vse korake za zboljšanje odnosov s sovjetsko Rusijo. Snoti je lord Halifax sprejel odgovor sovjetske vlade glede angleško-sovjetskih odnosov in sedaj

Italija in zavezniki

Rimske informacije o pogajanjih z Anglijo —
Odškodnina za blokado

Rim, 24. maja. e. Največjo pozornost v krogih tujih novinarjev povzročajo nedvoumno stiki med zaveznicami in Italijo. Ti razgovori bi se lahko imenovali skrivnostni. Obvestila o tem so zelo skromna. Duhovno razpoloženje Italije se sicer nikakor ni izpremenilo, kar najbolje dokazuje poslanica rimske fašistične mladine Mussoliniju, v kateri se potrjuje odločnost Italije, da se bori za svobodo in neodvisnost italijanskega imperija.

V političnih krogih zatrjujejo, da se razgovori med Italijo in Anglijo nadaljujejo. Zatrjujejo, da je že pripravljena trgovinska pogodba, sedaj pa se razpravljajo o vprašanju blokade. Po nekaterih vestih londonskega tiska je Anglija ponudila Italiji poldrugo milijardo lir kot odškodnino za blokado. V Rimu tudi zatrjujejo, da je govora tudi o političnih vprašanjih. Za sedaj naj bi se po teh trditvah pripravil teren za nadaljnje razgovore, ki bi se pozneje razširili tudi na Francijo. Toda kljub optimizmu v Rimu se spremljajo ti stiki v rimskih političnih krogih vendar zelo rezervirano. Ti krogi smatrajo, da so pogajanja zaključena in da bo stvarna rešitev dosežena na bojnem polju. Informirani krogi v Rimu izjavljajo, da je intervencija Italije odgojena samo za nekaj časa.

Rim, 24. maja. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše v zvezi s poslavo 25 letnice vstopa Italije v svetovno vojno, da italijanski narod ne more pozabiti, da je v letu 25. leta pri svojih bivših zaveznicah samo sovraštvo in da so imeli namen ovirati razvoj Italije. Problemi, ki sedaj nastajajo v italijanski po-

litični zavesti, izvirajo iz teh dolgih in težkih izkušenj. Svetovna vojna je pomenila za Italijo etapo italijanskega zedinjenja in edinstva, toda po tem so nastale druge faze, zdaj pa pridejo šele one najodločilnejše, vse to pa zaradi zadržanja bivših zaveznic napram Italiji.

Italijanske zahteve

New York, 24. maja. e. Poročevalec »New York Timesa« iz Rima javlja o velikem zanimanju, ki vlada v vsej Italiji v pričakovanju skorajšnje odločitve Italije v njenem nadaljnjem stališču napram vojni in Evropi. Med mnogimi verzijami in ugibanji prevladuje v rimskih diplomatskih krogih mnenje, da je treba pričakovati, da bo Mussolini v najkrajšem času prenehal s svojim molkom. To bi se moglo zgoditi že danes v Neaplju, toda verjetno je, da bo še za nekaj časa odgodil svojo usodno odločitev in bo zaradi pogajanj z Berlinom, ki se vodijo direktno, zahteval razčiščenje nekaterih vprašanj. Mussolinijeva odločitev, pravi poročevalec »Timesa«, se ne bo nanašala na objavo vstopa Italije v vojno, temveč bo šef italijanske vlade stavil v odločni obliki zahteve Italije glede Sredozemskega morja. Po obvestilih ameriškega novinarja bo Italija zahtevala naslednje: 1. Izročitev Maltje, 2. Kontrola Tunisa, 3. Izročitev Sues, 4. Izročitev francoske Somalije. Poročilo ameriškega lista navaja, da bo Italija na podlagi tega izjavila, da lahko sprejete te zahteve v veliki meri prepreči katastrofalni razvoj dogodkov v Evropi.

Ponovna italijanska zagotovila balkanskim državam

Italija želi na Balkanu ohraniti mir

Rim, 24. maja. e. Iz najzanesljivejšega mesta se doznavajo, da je italijanska vlada naročila svojim diplomatskim predstavnikom v balkanskih državah, naj sporoče vladam, pri katerih so akreditirani, da so vse vesti, ki krožijo v inozemstvu v zvezi z nekimi vojaškimi načrti, ki jih ima baje Italija napram Balkanskemu polotoku, po polnoma neosnovane in tendenciozne. Italijanski diplomatski predstavniki v balkanskih prestolnicah naj tudi sporočijo, da je Italija odločena zastaviti vse svoje sile, da prepreči razširjenje vojne na te države, kakor tudi, da ima trdno voljo, da svoje odnose s temi državami nadaljuje na podlagi obstoječih pogodb v duhu dobrih odnosov.

To dejstvo je izzvalo v diplomatskih krogih v Rimu ogromno zanimanje. Poudarjajo, da se že sedaj lahko z gotovostjo

govori o tem, da narodni balkanski držav ostanejo izven sedanjega spopada in da se jim ni treba bati nobene druge države, ker so v diplomatskih pogajanjih z Rimom tudi ostale interesirane države sporočile, da se strinjajo s tem, da se vojna ne sme razširiti na balkanski polotok. V rimskih diplomatskih krogih v zvezi s tem poudarjajo, da so tudi vesti, ki krožijo v inozemskem tisku v zvezi z obiskom grofa Ciana v Albaniji, znak, da je namen tega obiska možnost energične akcije Italije, popolnoma izmišljene in tendenciozne. Pravi, da je Italija z aneksijo Albanije postala balkanska država in da se je mudil grof Ciano v Albaniji v svojstvu diplomatskega predstavnika države, ki ima mnoge interese na tem, da se odnosi med Italijo in balkanskimi državami učvrstijo.

Kako uspeva zbirka za protituberkulozno akcijo

Lani so nabrali v protituberkuloznem tednu 229.816 din

Ljubljana, 24. maja. V tem tednu krajevne protituberkulozne lige nabirajo prispevke za organizirani boj proti jetiki. Skupni zneski se stekajo iz skromnih prispevkov, po večini po dinarjih. Med darovalci je največ malih ljudi. Dovolj značilno je, da na deželi naberejo mnogo na solah, torej med revnimi soljarji. Uspeh takšnih zbirk je v veliki meri odvisen od spretnosti organizatorjev in ne le od dareljivosti prebivalstva in njegovega razumevanja protituberkulozne boja. Kljub temu ni brez pomena primerjati, koliko so nabrali v posameznih okrajih, odnosno krajih lani in predlanskim v protituberkuloznem tednu. Lani so nabrali nekoliko pozneje kakor letos, šele junija. Prav temu nekateri pripisujejo znatno slabši uspeh nabanjanja, ker se sklicujejo na to, da junija vlada na solah še mrzlica izpitov pred koncem šolskega leta ter se zaradi tega ne morejo posvečati v tolikšni meri takšnim postranskim nalogom.

Upajmo, da bo imel letošnji protituberkulozni teden več gnetnega uspeha. Gmotni uspeh je sicer neposredno odvisen od moralnega, a mislimo, da dandanašnji čas, ki tako boga ljudi in ki je tako sovražen vsemu človeškemu, vendar ne bo mogel bistveno škodovati plemenitim akcijam. Zakaj so lani nabrali v protituberkuloznem tednu znatno manj kakor predlanskim, si še ne vedo prav razložiti. Predlanskim so nabrali 256.897,75 din, lani pa samo 229.816,25 din. Lani so torej znatno vse zbirke nad 27.000 din manj kakor predlanskim.

Pričakovati bi smeli, da bodo gmotni uspehi protituberkuloznih tednov od leta do leta lepši, ne pa slabši, že zato, ker se organizacija protituberkulozne boja v Sloveniji vedno bolj izpopolnjuje. V resnici so v mnogih krajih lani nabrali znatno več kakor predlanskim, zato je še tem bolj nerazumljivo, zakaj so se tako slabo izkazali nekateri drugi okraj. Največje nazadovanje izkazuje Maribor. Tam so predlanskim nabrali 60.244 din, lani pa samo 40 tisoč 136 din. Nenavadno je tudi nazadovanje pri 10.782 din, kar je največje nazadovanje med področskimi okraji; predlanskim so nabrali 15.223, lani pa samo 4.441 din.

Vse priznanje je na treba izreči Ljubljani in Celju. V Ljubljani so predlanskim nabrali 24.636 din, lani pa 37.207 din, torej 12.570 din več. Porast znaša okrog 50% V Celju so pa lani nabrali 7.525 din več kakor predlanskim, skupno 43.409 din. Napredovali so Brežice za 1.791 din, dalje Slovenj Gradec za 5.686, Ljutomer za 1.663 din in Kranj, Litija, Logatec in Ljubljanska okolica za manjše zneske.

Ce hočemo presojati, v katerem okraju, odnosno kraju naberejo največ relativno, se moramo ozirati na število prebivalcev. Lepo bi bilo, če bi v vseh okrajih darovali toliko, da bi na posameznega prebivalca odpadel dinar. Zdaj smo pa še daleč od tega, le Kranj se je najbolj približal temu smotru. V kranjskem okraju odpade 74 par na prebivalca, kar je bilo lani 35.577 prebivalcev, a prispevki so znašali 26 tisoč 270,50 din. Na drugem mestu je Celje, 63 par, na tretjem Ljubljana (mesto) 59, na

četrtim Maribor (37), na petem Škofja Loka (36), šestem Slovenj Gradec (28) in sedmem Radovljica (22). Na zadnjem mestu je Ptuj, kjer odpade le ena para na prebivalca. Le nekoliko na boljšem sta Murska Sobota in Lendava (2 pari) in Novo mesto (3).

Povsem brez podlage ni trditev, da v industrijskih okrajih lažje naberejo več kakor v izrazito kmečkih, vendar ne smemo prezreti, da je bil radovljiški okraj predlanskim na prvem mestu, lani pa na sedmem, čeprav ima le okrog 30% kmečkega prebivalstva, medtem ko so napredovali okraj, ki jih nikakor ne moremo prištevati med izrazito industrijske, n. p. Brežice in slovenjegraški.

Težko je reči, ali se jim bo kdaj posrečilo doseči, da bi sleherni Slovenec daroval dinar v protituberkuloznem tednu. Poprečje za vso banovino znaša zdaj 20,8 pare, torej niti ne 25 par. V nekaterih revnih okrajih se jim najbrž ne bo posrečilo nabrati mnogo več kljub ne tako dobri propagandi, pač pa lahko naberejo še nekaj več v drugih okrajih. Morali bi pa vsaj vsako leto nabrati toliko, kolikor so prejšnji protituberkulozni tedni, nazadovanja bi ne smel izkakovati noben okraj, zlasti ne tako znatnega kakor so ga lani nekateri, nikakor ne najrevnejši okraj.

Pojdimo v naravo!

V Bohinju in na Komno bo osrednje SPD vodilo planince 1. in 2. junija. Iz Ljubljane bo odšel avtobus v soboto ob 15. izpred evanjske cerkve in bo vozil do »Savice«, kamor bo prispel okrog 18. Najkasneje ob 21. bodo vsi udeleženci izleta v domu SPD na Komni. Nedelja bo na razpolago za izlete proti Bogatinovemu sedlu. Sestop mimo Črnege jezera čez Komarčo k »Zlatorogu«, odločitev bo odšel avtobus ob 19. nazaj proti Ljubljani. Člani SPD naj si priprave sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova c. 4-I.

Ob Bohinjskem jezeru se je pričela pomlad. Gladka površina temnozelenega Bohinjskega jezera odbija solnce žarke, ki predejo na svetli gladini naglejočo mreževino. Na vseh bregovih po vseh zalivih in pomolih se bohoti spomladansko zelenje. Colni drsijo na površini jezera, v katerem se zrcalijo pečine Pršivca in Vogarja. V Ukancu stoji sredi senčnatega vrta prijazni »Zlatorog«, kjer se spomladanski letoviščarji počitujejo kar najbolje. Sezona ob zapadnem delu jezera se je pričela in kdor želi prebiti v sedanjih razburljivih časih mirne dneve, naj se nastani vsaj za 14 dni v »Zlatorogu«, ki ga je SPD povsem preuredilo in ki nudi vso udobnost v sobah, jedilnicah in vseh prostorih. »Zlatorog« je izhodišče za številne spomladanske izlete v Bohinjske planine, letoviščar ima razen bivanja v miru tudi številne možnosti za krajše sprehode. Krasno izdelan prospekt »Zlatoroga«, ki ga je pravkar izdalo osrednje SPD v Ljubljani, nudi vse potrebne podatke o cenah. Interesent je naj se nemudoma prijavijo upravi »Zlatoroga«, p. Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, ali v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova c. 4-I.

Ropar v černetovi draguljarni aretiran

Aretiranec je 45 letni trg. pomočnik Frane Kavčič, ki je služil tudi že kot kuhar in je doma iz ljutomerskega okraja

Ljubljana, 24. maja. V lokalni kroniki je bila nedvomno največja senzacija preteklih dni roparski napad na juvelirja g. Ludvika Černeteta v Wolfovi ulici, ki ga je izvršil neznani gangster v ponedeljek takoj po poldnevu. Novica o dogodku se je kakor blisk raznesla po mestu in so se pojavila takoj najrazličnejša ugibanja. Širile so se seveda tudi hudobne izmišljotine, resničen pa je bil samo opis, kakor ga je podal po napadu policiji g. Černe sam. Takoj opoldne, ko je g. Černe zaprl trgovino in je odšla prodajalka domov, ga je ustavil na hišnem pragu čedno oblečen neznanec, krepke postave in ga ljubeznivo nagovoril: »Kaj ste že zaprl g. Černe? Škoda, pravkar sem mislil kupiti zlat prstan, a moram popoldne že odpotovati.«

G. Černe je stopil nato pred svojo izlobo, kjer je neznanec opazoval prstane in dejal, da bi rad kupil prstan z zelenim kamnom. Juvelir je omenil, da so prstani v izloži damski, da pa ima dva slična moška v trgovini, nakar je neznanec povabil v lokal, v katerega sta stopila skozi večna vrata. V trgovini se je neznanec ustavil pred steklenim prodajnim pultom, g. Černe pa je stal za njim in mu razkazoval blago. Pazil je pri tem seveda samo na dragocenosti. Med razgovorom se je neznanec ležerno naslonil z levo na pult in nameril na g. Černeteta samokres, rekoč: »Samo mirno, g. Černe! Roke kvisku!« Juvelir je bil ves presenečen in je sledil pozivu šele, ko ga je neznanec mirno, toda odločno drugič ponovil. Zabil mu je, da ne sme niti ziniti, nakar mu je ukazal, naj se obrne. Rlinl ga je pred seboj v sosedni prostor, v pisarno, kjer mu je velel, naj se v sede na pripravljeni stol pred pisalno mizo, potem pa mu je s pripravljanim motvozom zvezal roke na hrbtu. Zabil mu je še enkrat, naj ne zine, če noče biti mrtev, niti besede, nato pa je brž skočil nazaj v trgovino, pograbil ključke od blagajne, ki jih je pustil g. Černe na pultu, in odprl blagajno, iz katere je vzel več tisočakov gotovine in pobral iz kaset celo zalogo zlatih ur, prstanov, veržic, zapescin in briljantov v vrednosti okrog 200.000 din, kar je vse stlačil v žep. Po opravljenem delu je tiho izginil iz trgovine, tako da ga njegova žrtev ni čula. Ko se je g. Černe dobrodu zavedel, je bilo že prepozno, kajti napadalec je tedaj že izginil.

Ko so ga kasneje domači razvezali, je g. Černe takoj telefonično sporočil roparski napad policijski upravi, ta pa je o dogodku obvestila radio-postajo, ki je že ob 13. kratko poročala o zadevi in navedla tudi opis roparja, kakor ga je podal g. Černe sam.

Policijska preiskava v černetovi trgovini

Na kraj dogodka so takoj potem prihiteli policijski organi s šefom policijskih agentov g. Zajdelo in g. Lovrečičem, ki je prevzel preiskavo. Daktiloskop g. Subarević je na blagajni našel več čistih prstnih odtisov vlomilca, prav tako pa tudi na nekaterih drugih predmetih.

Obenem so našli v černetovem lokalu tudi kos zavijalnega papirja, ki ga je tamkar pustil roparski napadalec. Ta papir je seveda policija spravila, obenem pa uvedla natančne poizvedbe, kje je bil papir kupljen. Ko se je za roparski napad zvedelo po mestu in je bil dogodek opisan tudi v listih, se je javila prodajalka v Tičarjevi trgovini s papirjem v Selenburgovi ulici ga. Grilčeva, ki je povedala na policiji, da je v ponedeljek nekoliko pred poldnem kupil zavijalni papir v njihovi trgovini človek, ki je popolnoma sličen popisu, kakor ga je podal g. Černe. Javila pa se na poziv še nekatere druge osebe, ki so videle stat pred napadom g. Černeteta v družbi neznanca pred izlobo.

Policijski agenti, med drugimi g. Krizman, so napeli vse sile, da gangsterja, čigar opis so imeli, čim prej zajamejo. G. Lovrečič, ki je vodil preiskavo, je bil prepričan, da napadalec zaradi ukrepov, ki jih je podvela policija, še ni mogel pobegniti iz Ljubljane, javil pa se je tudi neki V. z Dolenjske ceste, ki je navedel, da je izvršil napad najbrže neki Frane Kavčič, po poklicu kuhar, ki je njega že pred tedni nagovarjal, naj bi izvršila skupno napad na g. Černeteta, in mu opisl nart tako, kakor je bil pozneje izvršen.

Lov na Franceta Kavčiča

Policijski organi so napeli vse sile, da izsledijo roparja čim prej. Policijska uprava je dogladila, da je Kavčič doma iz Desnjake v občini Cezanjevi v ljutomerskem okraju, in se je obrnila po informacije tudi na mariborsko policijo. Tamkar so takoj ugotovili, da je Kavčič že znan kriminalni tip, ki je zaradi vlomov in sličnih pregreh že štirikrat sedel v zaporu. Po kurirju je ljubljanska policija prejela tudi prstne odtise zasledovanega bandita in res so prstni odtisi po primerjavi popolnoma odgovarjali odtisom, ki jih je pustil napadalec na Černetovi blagajni. S tem je bilo dokazano, da je napad nedvomno izvršil Kavčič. Kriminalni organi so ga iskali po vsem mestu, niso pa mogli iztakniti njegovega skrivališča, dati so zvedeli, da je nekajkrat prej prenočeval v nekem stanovanju na Ambrozevem trgu in kasneje v nekem drugem stanovanju na Dolenjski cesti.

Preiskava napreduje

Preiskava, ki jo je vodil g. Lovrečič, je vendar napredovala. Ze večerj je eden izmed policijskih agentov zvedel, da so videli hoditi človeka, ki odgovarja opisu zasledovanca, okrog nekega zavoda v poljskem okraju. Še natančnejše poizvedbe so dogladile, da živi v zavodu zasledovančeva sestra, ki je bila takoj zaslišana. Ta seveda ni imela pojma, za kaj gre in je takoj povedala, da je brat rlinl njej spravil kovčec, za katerega je dejal, da ga bo odnesel kasneje. Policija je kovčec takoj zaplenila in v njem našla vse ukradene dragotine.

Zasledovani Kavčič aretiran

Detektiv Krizman, ki je ugotovil vse te stvari, je bil od večerj stalno na preži. Vedel je, da se bo Kavčič gotovo vrnil po dragocenosti in ga je tudi davi čakal v zasebi. Čim se je zdanilo, ga je že čakal v bližini hiše št. 16 na Poljski cesti, kamor je Kavčič res prišel že pred 8. ju-

traj z namenom, da stopi do sestre in pobegne z dragocenim kovčcem v tuje kraje. Preden pa je stopil v vežo, je že pristopil do Kavčiča detektiv Krizman, naberil nanj samokres in mu napovedal aretacijo. Pri aretaciji je ostal Kavčič popolnoma miren, najbrže, ker je bil prav tako zaprepačen, kakor g. Černe, ko ga je napadel on. Na policiji je kasneje napad gladko priznal, zasliševanje pa še traja. Aretirani Frane Kavčič je stal 45 let

in je izkušen trgovski pomočnik, udeleževal pa se je po raznih mestih tudi kot kuhar.

Preden je davi odšel Kavčič k sestri, je spremenil svojo zunanost. Dočim je bil prej oblečen v temno obleko in je nosil na glavi klobuk, si je sedaj nadel na glavo belo čepico, na nos pa si je nataknil črna očala. Spremenjena zunanost pa ga ni obvarovala in ga je detektiv navzlic temu takoj spoznal.

Sokolstvo za narodno obrambo

Vsemu članstvu in naraščanju ljubljanskih sokolskih društev

Bratje! Sestre! Akcijo naše pripravljenosti za obrambo naših pravic, ki smo jo prepričevalno dokazali na nedavnem našem zboru, moramo nujno nadaljevati in poglobiti. To nam narekuje resnost današnjih dni, je pa tudi v smislu in v duhu poslanice našega vrhovnega vodstva Saveza SKJ.

Kot drugo važno in neodložljivo dejanje v nizu ukrepov za našo pripravljenost in s tem za našo varnost moramo izvršiti nemudoma naslednje:

1. Vse članstvo in ves naraščaj, ki niso vojaški obvezniki, se mora zgledati v pisarni svojih društev, kjer bodo prejeli nadaljnja navodila v duhu sokolske pripravljenosti.

2. Vsak član, vsaka članica, vsak naš naraščajnik in sleherni naraščajnik morajo imeti predpisano sokolsko legitimacijo: kdor jo pa že ima, jo mora dati uveriti pri svojem društvu, sicer postane neveljavna.

Glede dneva in časa pričakujte posebnih navodil od svojih društev.

Zdravo!

Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

Stavka stavbnega delavstva v Ljubljani

Ljubljana, 24. maja

Pogajanja za sklenitev nove kolektivne pogodbe za stavbno delavstvo dravske bano vine so se vlekla 5 mesecev. Delavci so si prizadevali, da bi bila kolektivna pogodba uveljavljena v začetku leta ali vsaj pred začetkom stavbnega sezona. Pogajanja pa so se tudi letos zavlekla kakor prejšnja leta. Delavstvo je bilo letos še posebno nestrpno zaradi naraščajoče dražine. Delavske strokovne organizacije so prvotno predlagale zvišanje mezd za 20%. Podjetniki niso trdili, da bi bila ta zahteva pretirana, pač glede na podražitev življenjskih potrebščin, ki je dosegla marca približno 30%.

V začetku so se pogajali za sklenitev nove kolektivne pogodbe neposredno za zastopniki delodajalcev in delavcev a do sporazuma ni prišlo. Podjetniki so predlagali uvedbo enotne dražinske doklade. To se pravi, naj bi sleherni delavec ne glede na kategorijo prejemal poseben dodatek na temeljne mezde, ki bi ostale nespremenjene. Zastopniki delavstva so spredvideli, da s svojimi predlogi ne morejo prodreti ter so pristali na delodajalski predlog. Zahtevali so naj vsak delavec dob najmanj dinar poviška na uro kot dražinsko doklado. Podjetniki pa tega predloga niso sprejeli, temveč so nudili 25 par poviška na uro za zidarje in tesarje ter 25 par za pomožne delavce. Delavski zastopniki so vztrajali pri svoji zahtevi in na zadnji razpravi so zastopniki delodajalcev spremenili svoj predlog tako, da bi dali zidarjem in tesarjem 50 par poviška, pomožnim delavcem v 1. mezdnem razredu pa 65 par. Podjetniki so se izgovarjali, da bi večja zvišanja mezd naše gospodarstvo ne preneslo. Nasproti temu pa so zastopniki delavstva trdili, da bi podjetniki nič ne tvegali pri

zvišanju mezd, ker so se za ta riziko pogodbeno zavarovali pri stavbnih gospodarstvih.

Ker je pri banovinskih javnih delih tudi zaposlenega precej delavstva so delavske organizacije posredovale na banki upravi, da bi tudi banovina zvišala mezde. Banka uprava je dala zagotovilo, da je pripravljena zvišati mezde do 75 par na uro. Kljub temu delodajalci niso hoteli pristati na večje zvišanje. Ker so se pogajanja razbila, so ureditev spora prepustili oblasti, kakor predpisuje uredba o minimalnih mezdah in sklepanju kolektivnih pogodb. Po predpisi te uredbe morata biti sklicani dve obravnavi, preden je delavstvu prepusteno, da ukrepa svobodno. Obe obravnavi, ki ju je sklicala banka uprava sta ostali brez uspeha in zato je prišlo do stavke. Zborovanj stavbnega delavstva ni bilo, pač pa je delavstvo sklepalo, ali naj sprejme predlog delodajalcev ali pa naj začne stavkati na stavbiščih z listki. Stavbno delavstvo je organizirano v štirih organizacijah, in sicer: v Zvezi stavbnih delavcev Jugoslavije, Jugoslovnski strokovni zvezi, Zvezi združenih delavcev in Narodni strokovni zvezi. Vse štiri organizacije so izvedle složno glasovanje. V Ljubljani in v okolici je bilo zdaj zaposlenih 1015 delavcev. 903 so glasovali za stavko, to se pravi 92 odstotkov, 91 jih je glasovalo proti stavki (5%), 21 delavcev se je pa vzdržalo glasovanja (3%).

Stavka se je pričela davi in je, kakor kaže, popolna. Stavkajo tudi delavci, ki so bili zaposleni pri mestnih stavbnih delih na račun mestne pomožne akcije. Sedaj jih je bilo nekoliko več zaposlenih pri mestnih delih na Ambrozevem trgu, kjer urejajo novi park. Prihodnje dni se bo baje stavka razširila na vso Slovenijo.

Tudi Mokronog potrebuje meščansko šolo

Mokronog, 22. maja. Kulturni napredek vsakega kraja je odvisen od dobro urejenega narodnega šolstva. Ljudska šola, ki nudi le osnovne pojme splošne ljudske izobrazbe, v današnjih časih ne zadošča več vsem potrebam, niti za obrtniki in trgovski poklice. Saj se zahteva že v vsakem poklicu več izobrazbe, kakor jo more nuditi po sedanjem ustroju naša ljudska šola, pa naj bo še tako visoko organizirana. V vseh poklicih se zahteva višja izobrazba, vsaj izobrazbo, ki jo nudi meščanska šola.

Kar pred nekaj leti še ni bilo nujno, je danes neobhodna potreba. Zato tudi vidimo, da zahtevajo vsi večji kraji naše lepše domovine meščanske šole. In tako se leto za leto odpirajo nove meščanske šole za večje okolice.

Trg Mokronog je središče obširne slikovite Mirenske doline. Tu je sedež sodišča in davkarje in je potrebna meščanska šola. V Mirenski dolini je mnogo mladine obojega spola, ki obiskuje meščansko šolo v Novem mestu, kar je združeno z velikimi izdatki staršev. Mnogo je tudi takih, ki stanujejo sicer doma in se vozijo vsak dan v šolo v Novo mesto, toda dnevno potovanje po železnici vpliva na doraščajočo mladino tako v telesnem kakor tudi v moralnem pogledu zelo kvarno. Potujoča mladina mora postajati večkrat na železniških postajah, primorana je jutraj zgodaj vstajati in se večkrat vračati šele v poznih nočnih urah. Primanjkuje ji spanja, prihaja že utrujena v šolo, kar jo ovira v napredovanju, in nima potrebne dnevne hrane. In koliko je še mladine, ki bi ji starši radi nudili več izobrazbe, a jo zaradi gmotnih razmer in tudi zaradi prejšnj opisanih vplivov ne morejo nuditi.

Z ustanovitvijo meščanske šole v Mokronogu kot središčem Mirenske doline, bi se ta nedostatek odpravil. Za kulturni napredek trga, kakor tudi vse Mirenske doline je ustanovitev meščanske šole nujno potreba. Število otrok, ki že sedaj v težavnih okoliščinah obiskujejo meščansko šolo, je dokaz, da starši žele dosti svojim otrokom višjo za življenje potrebno izobrazbo, toda mnogi iz gmotnih razlogov tega ne zmorejo. Zato bi se morale vse občine in vsi kraji, sploh vse prebivalstvo Mirenske doline, združiti in povzdigniti glas po zahtevi ustanovitve meščanske šole.

Ta stran Dolenjske je še vedno zapo-

stavljena, napredek doline pa je v prvi vrsti odvisen od višje izobrazbe mladine, ki bo ostala doma in se posvetila domačim poklicem, ter od kulturnega napredka, ki ga more dati le šola. Zato mora postati želja nekaterih klic vse doline: Dajte Mokronogu meščansko šolo.

Novo žel. postajališče

Novo mesto, 22. maja. V nedeljo 19. t. m. se je izpolnila prebivalcem vasi Zalog in okoliških vasi že dolga želja, da bi dobili na odcepku dolenjske železnice Novo mesto—Straža Toplice postajališče, s čemer bi jim bila prihranjena pot v Stražo ali v Novo mesto. Postajališče Zalog je prav v sredi proge, ki jo lokalna železnica prevozi v 18 minutah. Na progi vozi vsak dan po 6 mešanih vlakov v obe smeri. Potniški promet razen v sedanjih dneh ni posebno velik, ker je proga kratka, a tem večji je tovarni promet. Po progi prevažajo vsak dan velike množine vseh vrst lesa in spada med prve proge v državi.

Z novim postajališčem je bilo zelo ustrezno vsem v tej okolici, kar je tudi pokazala slovesna otvoritev. Dopoldanski vlak, čigar stroj je bil v zelenju, je pripeljal na okrašenno postajališče zastopnike oblasti, nakar se je izvršila ob veliki udeležbi domačega ljudstva in gostov ter radovednežev slovesna otvoritev. Prisostvovali so zastopniki domačih ustanov. Po otvoritvi, ki je po govoricah nekaterih gospodov dobila nekako politično obeležje, kar se je v sedanjih časih neprijetno občutilo, je vlak odpeljal dalje proti Straži, udeleženci pa so se razšli po bližnjih vaseh, da se porazvesele o priliki vsega dogodka. Mnogi so se zamudili do večernih vlakov, s katerimi so se prav dobre volje odpeljali na svoje domove.

Z vožnjo vlakov, ki jih je na kratki progi precej, je vsem, ki se poslužujejo te proge ustrezno in hvaležni so železniški upravi, da upošteva potrebe prebivalstva, vendar pa si še žele, da bi en voz vozil direktno v Ljubljano in da bi ga v Novem mestu priključil ljubljanskemu vlaku. Potnik, ki nima s seboj večje prtljage, lahko prestopi iz vlaka v vlak, prenašanje večje prtljage pa prestop zelo otežkoča. V času kopljske sezone v Dol. Toplicah vozi sicer enkrat na dan en voz iz Ljubljane direktno v Stražo in popoldne zopet nazaj, bilo bi pa zelo ustrezno, če bi tak direktni voz vozil skozi vse leto, ne le poleti. Na progi je že toliko prometa, da bi se to lahko uvedlo.

Danes sadnjikrat! Najzabavnejša burka, ki bo izvala cel orkan smeja!
NAŠA MALA ŽENKA
 Vesela vsebina tega filma bo nudila vsakomur obilo razvedrila!
 V gl. vlogi šarmantna Käthe Nagy.
 Razveseljevali Vas bodo najboljši komiki in to Paul Kemp, Lucie Englich in Georg Aleksander. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21

Samo še danes!
 V stilu filma **DOLINA VELIKANOV** V naravnih barvah.
 »ROBIN HOOD«
 Epopeja junštva in svobode. — Zopet film, ki je osvojil publiko, da aplavdira od navdušenja. — KINO MATICA, tel. 21-24. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri

SAMO SE DANES ob 16., 19. in 21. uri predvajamo ameriški film globoke socialne vsebine, ki opozarja javnost na zapuščenost in bedi izpostavljenost mladino.
NE VEDO KAJ DELAJO Silvia Sidney — Joel Mc Crea
 KINO SLOGA — Tel. 27-30

Lepi uspehi vztrajnega sokolskega dela

Ob 10 letnici marljivega delovanja pobreškega Sokola Priznanje vrlim nacionalnim in sokolskim delavcem na Pobrežju

Pobrežje, 23. maja. Mariborska okolica je dobila v povojni dobi povsem drugačno obličje in drugačen pečat, kakor ga je imela pred vojno. Kaj so bili na primer Studenci pred vojno in kaj so danes? Kaj je bilo Tezno pred vojno in kaj je danes? Edino Kamnica je morda nekoliko zaostala v naglem tempu hitrega razvoja, prav tako Sv. Peter niže Maribora, toda Studenci so hiteli v novo, lepo dobo svojega razvoja. To velja tudi za Tezno in prav tako tudi za naša prijazna Pobrežja.

Pred vojno je bilo naše Pobrežje prevažajoča kmečka okolica vrtnarska naselbina. Seveda so imeli tukaj svoja bivališča naši železničarji. Povojna doba pa j eprišla nagač razvoju tudi v strukturi prebivalstva. Danes je Pobrežje izrazita naselbina našega malega človeka, našega delavstva, nižjega in srednjega uslužbenstva in našega obrtništva. To je socialni pečat, ki ga kaže danes Pobrežje, toda pobreški občan se je razvil tudi glede na svojo rodno in državljansko zavest. Pobreško prebivalstvo je zavedeno. Z navdušenjem in čustvom sledi našim nacionalnim idealom. Da pa se je izvršila tako temeljita preobrazba Pobrežja in Pobrežčanov, pripada zasluga predvsem živahnemu društvenemu življenju in neumorni delavnosti zaslужnih mož, ki so z zaviranimi rokavi zrasli ledino na našem Pobrežju, ki ga vsi ljubimo in kjer se vsi zavemo velikih nalog, ki jih morajo nositi v današnjih časih tudi poindici.

Leta 1921. je vzniknilo pevsko društvo »Zarja«. To društvo si je postavilo vzvišen cilj: utrjevati v Pobrežanih ljubezen do naše lepe pesmi, poglobljati smisel za lepoto naše besede in naših skladb. S pesmijo naj bi se v pobreških sreli učvrstila vez do rodne grude, do rodnega doma. S smotnim, marljivim delovanjem je »Zarja« povsem izvedla svoj program, ustregla pričakovanjem, ki so jih zavedni Pobrežčani postavljali vanjo. Pobreška »Zarja« je dala svetel zgled. Sledila so druga društva, razgibalo se je društveno življenje, sledila je ustanovitve Rdečega križa, Strelske družine, Jadranske straže ter drugih nacionalnih in humanitarnih društev. Delo gasilske cete se je še bolj razmahnilo. Pobrežane je preobrazil duh skupnosti in tesne družabne ter društvene povezanosti.

Pomemben dogodek pa je prinesel 14. julij 1930, ko je školic br. Elinger ustanovil sestanek pobreškega Sokola. Tega sestanka se se udeležili poleg številnih zavednih Pobrežčanov tudi nepozabljeni pokojni dr. L. Privko, dr. Bostjanec in Bekleval. Pomosna sokolska misel je zbrala pobreške Sokole, ki so pokazali izredno življenjsko silo, nenehno poštovanost, vzorno iniciativno in neutrudno delavnost. Sokolska misel je prodrla v vse sloje in vse plasti pobreškega prebivalstva in žela uspeh za uspehom. Marljivo so se vezali člani, članice, moški in ženski naraščaj, moška in ženska deca na šolskem dvorišču. Sokol je iskal zatodišča v Rojkovi dvorani in v Renčeljevi dvorani. Pobreška sokolska družina je postajala čim dalje bolj številna, svež idealizem je zalagal njene vrste in pobreški Sokol se je vzpenjal zmerom višje in višje. Porodila se je misel lastnega telovadišča. L. 1931. je bila že uresničena zamisel lastnega telovadišča, toda iniciativa še ni mirovala. Misel na lastno stredo je prodrla v vrste zavednega članstva, ki so se odločili, da si postavijo svojo telovadnico. Da si spletoje svoje pomosno sokolsko gnezdo, da si zgradijo svoj sokolski dom. Misel lastnega doma je tako navdušila vrle pobreške Sokole, da so z vzorno poštovanostjo, s kulturno in spretnim organizatoričnim delom dosegli, da je bila tudi ta pobuda v razmeroma kratkem času uresničena. Sedaj ob 10. obletnici ustanovitve pobreškega Sokola pa se bo pobreška sokolska družina pristočno veselila svečane otvoritve svoje telovadnice, svojega doma.

Ta proslava 10letnice ni običajna proslava. Bilo bi napačno, ako bi pri tem steli samo leta. Pravilno bomo cenili to obletnico le tedaj, če bomo s skrbnim razmišljanjem pretehtali vse velike težave, ovire in napore, ki jih je moral premagati optimizem, da so bile lahko uresničene številne zamisli. Ko bomo dovolj tehtno razčlenili vsjo ogromno napornost, poudrobno dela, bomo le pravilno in pravično ocenili pomen te proslave, ki bo v znamenju telovadne akademije in nedeljskega slavlja pobreškega Sokola. O priliki telovadne akademije je bil sestavljen slikovit spored in akademski program, ki vsebuje naslednje točke: pozdrav zastavi, Nižja moška deca: Neka živi Jugoslavija, Nižja ženska deca: Metuljčki. Moški naraščaj: Vaje s kldi, ženski naraščaj: Prebujenje cvetja. Višja moška deca: Pastirčki, Moški naraščaj: Miza. Članice: Osmorka, Moški naraščaj: drog, Višja moška deca: Mali vojaki, Višja ženska deca: Na rožah. Člani: Bradlja, ženski naraščaj: Na Adriju, Moški naraščaj: Sestorica. Člani: Hej trubaču. Sobotna akademija in nedeljska spominška proslava bosta značilno prikazali uspehe in sadove idealne sokolske delavnosti.

Da pa so postali ti sadovi preobrazovanja Pobrežja v nacionalnem, prosvetnem in sokolskem duhu tako vidni in prepričevalni, je zasluga predvsem onih idealnih mož in marljivih sodelavcev, ki so neustrašeno, brez ogira na fizične, mate-

rialne in druge žrtve korakali svojo pot k vzvišenemu cilju. Če si pogledamo zasluzne osebnosti, ki so vtisnile našemu Pobrežju pečat, s katerim se sedaj lahko ponasa, potem se moramo zaustaviti predvsem ob upokojenem sokolskem upravitelju br. Klemenčiču. Kakor je v naših Studencih v povojni dobi dvignil nepozabni pokojni Tone Hren zastavo narodne, sokolske in narodno prosvetne misli, tako je naš dobi »očka« br. Klemenčič zasrjal globoko ledino našega pobreškega društvenega življenja. Njemu ob strani pa je ves čas stala poštovanost in nesebičnost strani njegova življenjska družina, naša predobra sokolska »matič«, ki je zmerom pripravljena sodelovati, zmerom pomagati in se žrtvovati za skupne koristi in skupne ideale.

V vrsti nesebičnih pobreških preporoditeljev srečamo tudi starostu pobreškega

Mariborske in okoliške novice

— Inozemci, ki bivajo v Mariboru in ki imajo dovoljenje za zaposlitev, izkaznico o poklicu z veljavnostjo za nedoločen čas in jo do sedaj v smislu čl. 5. uredbi o zaposljevanju tujih državljanov mesca maja letos še niso predložili predstojništvu mestne policije, se pozivajo ponovno, naj to takoj store, ker bi sicer izkaznice svojo veljavnost izgubile. — Predstojništvo mestne policije v Mariboru.

— Muzejsko društvo v Mariboru se bo v prihodnjih dneh obrnilo po svojem pooblaščenju g. M. Mohru do prijateljev mariborskega muzeja s prošnjo za društveno članarino za l. 1940 v znesku 15 din. Društvo prosi za blagohotni sprejem svojega pooblaščenca, ki bo članom izročil društveno izkaznico in poročilo o delu v preteklem letu. Istočasno zagotavlja Muzejsko društvo, da bo storilo vse, da bo mariborski muzej javnosti dostopen vsaj v mescu avgustu.

— Nočno lekarniško službo imata še danes Vidmarjeva lekarna pri sv. Aruhu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, in Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

— Novi grobovi. V Frankopanovi ulici št. 35 je umrla soproga upokojenega preglednika finančne kontrole Terezija Pečko, stara 70 let. V Zrkovski ulici na Pobrežu je umrla soproga upokojenega poštnega zvanika Ivana Hohl, stara 75 let. V Slovenski ulici 40 je umrla zasebnica Karolina Fritz, stara 57 let, v Prešernovi ulici 30 pa zasebnica Suzana Rat, stara 69 let. — Zalujočim svojim naše globoko žalje.

— Stavka slikarskih pomočnikov še traja. Glede na poziv slikarskih in plesarskih mojstrov pomočnikom, naj se vrnejo na delo, so pomočniki zavzeli stališče, da sklepi mojstrov ne ustrezajo njihovim težnjam in potrebam. Sprito tega stavka slikarskih in plesarskih pomočnikov še traja.

— Protituberkulozni teden. Tudi včeraj so dijaki in dijakinje pridno nabirali za cilje protituberkulozne borbe. Mariborčani so rade volje prispevali za plemeniti namen.

— Banovinski vinarski in sadjarski zavod v Mariboru opozarja vse vinogradnike, da je bila prva infekcija peronospore v letošnjem letu 4. maja povsod, kjer je bilo ta dan listje že dovolj razvito, ker je bilo 4. maja izredno toplo in je tudi ponoči od 3. maja na 4. maj padel obilen dež. Ako bi bilo letošnje vreme toplo skozi ves maj, kakor je bilo v začetku maja, bi se moralo prvo škropljenje izvršiti še tik pred 20. majem. Zaradi hladnega letošnjega vremena pa je razvoj peronospore v listju bolj počasen. Izbruh peronospore bo letos sledil takoj, ko bo padel prvi večji dež in ko bo minimalna nočna toplota dosegla temperaturo nad 13 stopinj Celzija. Zaradi pomanjkanja delovnih sil in visoke cene galic, kakor tudi zaradi slabega nastanka v vinogradih je potrebna posebno letos velika paznja za pravočasno prvo škropljenje vinogradov. Zato opozarja zavod vse vinogradnike, naj pazno sledijo radijskim in dnevnim poročilom, ki jih bodo točno opozarjala na pravočasno škropljenje v vinogradih. Radijski poslušalci so naprošeni, da obvestijo o pravočasnem škropljenju vinogradov tudi svoje bližnje sosesde. Bržkone bo prvo škropljenje v letošnjem letu šele v začetku junija, vsekakor pa takoj, čim bi nastopilo toplo vreme z obilnim dežjem.

— Starokatoliške službe božje v nedeljo 26. t. m. ne bo, in sicer zaradi letne cerkve dobro znana iz njenih laniških gostovanj. kvence sinode v Zagrebu. Prihodnja služba božja bo v nedeljo 2. junija ob 9. kakor navadno in se vabijo vsi verniki k obilni udeležbi. — Zupni urad.

— Lepo vreme je včeraj dopoldne zvalilo staro in mlado na ulice. Ob cestah, kjer se je pomikala procesija, je bilo precej živahnega vrvenje. Telovska procesija je šla po Koroski cesti, Strossmayerjevi ulici, Orožnovi ulici na Slomškov trg, od tod pa Ulici 10. oktobra, Gosposki ulici in Slovenski ulici na Grajski trg, nato po Vetrinski, Jurčičevi in Gosposki ulici na Glavni trg, kjer je bila zaključna postaja. Ostale postaje so bile na Vodnikovem trgu, na Slomškovem trgu in na Grajskem trgu. Procesijo je vodil škof dr. Tomažič ob številni asistenci. V procesiji so korakali tudi mariborski odličniki, med njimi mestni poveljnik general Golubović, mestni

Sokol br. Antona Požarja. Govoriti ni njegova krepost. Zato pa tem raje smuje na tihem, vztrajno, neumorno. Njegova beseda je tehtna in premišljena. Ravno tej njegovi lastnosti je pripisati, da si je pobreška sokolska družina v razmeroma rekordnem času, brez hrupa postavila svojo lastno dom, si zgradila svoje lastno ognjišče, ob katerem se bo porajala z vzvišenimi sokolskimi in nacionalnimi ideali. Potem naj omenimo še br. S. Renčija, čigar beseda je zmerom globoko pretehtana. In neutrudnega, vzglednega načelnika br. Bana, ki je zanesel v vrste pobreškega Sokola zanos in polet. Ta mladostni utrip, ki ga je vili pobreški Sokolom, je omogočil, da je danes pobreški Sokol, Sokol Maribor II. v telesno vzgojnem, disciplinskem in tehničnem pogledu med najboljšimi sokolskimi enicami ob naši meji.

S tem, da so vzorni pobreški nacionalni, sokolski in društveni delavci s svojo brezprimerno poštovanostjo zgradili temelje tako uspešne razgibanosti in plodonosne društvenosti, pa niso skupno z drugimi sodelavci, katerih zasluge bomo omenili ob drugi priliki, samo koristili nacionalni in sokolski misli na Pobrežju, ampak so pomagali s tem slovesu in dobremu ime nu vsega Pobrežja. Ob 10letnici pobreškega Sokola je iskrena želja vseh Pobrežčanov, vseh prijateljev našega lepega Pobrežja, da bi sadovi vztrajnega sokolskega dela čim bolj in čim vidneje koristili razvoju in dobremu imenu pobreške občine in njene okolice. Pobreškemu Sokolu pa izrazimo ob lepem jubileju željo, da bi tudi v drugem desetletju svojega delovanja nadaljeval svetle tradicije in poslanstvo, ki ga je zapolnel ter uspešno izvajal v prvem desetletju svojega vzglednega, uspešnega in neumornega delovanja. Zdravo. F. L.

Mariborsko gledališče

Petek, 24. maja. Zaprt.

★
 Gostovanje gđ. Vere Majdičeve. Kot Amelija bi pri vseh predstavah znamenite Verdijeve opere »Ples v maskah« gostovala znana slovenska operna pevka Vera Majdičeva, ki je tudi mariborskemu občinstvu

S konja je padel. Gregor Krznar je padel s konja ter si pri tem zlomil tri leva rebra, večji zemeljski plazovi, ki so napravili manjšo ali večjo škodo lastnikom. Slabo obiskani sejmi. V kvatnem tednu sta bila živinski in kramarski sejem, ki sta bila zelo slabo obiskana. Živinski sejem ni imel mnogo živine, cena pa je bila precej visoka. Tudi sejem na Razkrižju, kjer je bilo istočasno cerkveno slavlje, je bil zelo slabo obiskan. Tudi tu ni bilo toliko živine kakor prejšnja leta. Zopet pižmovke. Lani ni bilo mnogo čuti o pižmovkah, letos pa se pojavljajo tudi v takih vodah, kjer jih prejšnja leta ni bilo. Lovski paznik Škrget jih je vlovil že sedem. Sigurno so jih tudi že drugi letos kaj pokončali.

Deputacija. Na Binkošti je posetila dr. Odiča deputacija Strigovčanov in Razkrižjanov, ki sta jo vodila učitelj Richter

in Cimerman. Deputacija je intervenirala v zadevi čim prejšnje priključitve obeh občin k benovini Hrvatski ter takojšnje spremembe slovenskega državnega osebja.

Lepo vreme je vse oživilo. Par dni imamo lepo in res toplo solčno vreme. Na polju je postalo zelo živahno. Z največjo naglico se sade krompir in koruza, ki bi že davno morala biti v zemlji, a je slabo deževno vreme preprečilo. Kmetovalci, ki so to storili še pred stalnim deževjem, so začeli z okopavanjem krompirja.

Mura je narasla. Zadnje dni je Mura tako narasla, da je bil promet preko stalnih brodov nemogoč. Nekaj je naraščanju Mure pripomoglo stalno deževje, sedaj pa je prišla snežnica s hribov onstran meje. Če bo nastopila vročina, bi mogle nastopiti zopet poplave.

Cestno vprašanje v Slov. goricah

Sv. Ana v Slov. goricah, 22. maja. Danes si ne moremo predstavljati trdnega gospodarskega narodnega življenja brez ugodnih prometnih zvez, ki omogočajo neoviran potniški in tovarni promet. Ta problem je zlasti važen za naše obmejne kraje. Urejeno cestno omrežje v obmejnih krajih pomeni popolno povezanost z zaledjem in neodvisnost od tujine v gospodarskem in kulturnem pogledu. Žal so doslej ceste gradili, ne da bi upoštevali v zadostni meri resničnih potreb prebivalstva in državne skupnosti.

To nam dokazuje lenava slovenjgoriška cesta Maribor—Sv. Lenart—Sv. Trojica—Gornja Radgona, ki tvori glavno zvezo Slovenskih goric z zaledjem. Zgrajena je bila še v predvojni dobi, ko redni promet še od daleč ni dosegal obsega kakor danes. Vsa konstrukcija te ceste je taka, da nikakor ne ustreza naraščajočemu prometu težkih motornih vozil. Iz tega razloga je bila primorana prevzeti v svojo oskrbo omenjeno cesto država, ki jo bo baje iz svojih sredstev preuredila in vzdrževala. Ta ukrep je seveda za vso našo obmejno pokrajino in zaledje važen, ker bo

mogoče pričeti pospešeno preurejevalna dela, ki bodo ustvarila času in razmeram primerno glavno cestno zvezo. Obenem bo banovina razbremenjena stroškov za vzdrževanje, ki pa kljub vsemu miso prinesli potrebnega zboljšanja za daljšo dobo. V zvezi s tem bi bilo skrajno potrebno, da posveti banska uprava sedaj večjo skrb ostalim obmejnim cestnim zvezam, ki so tudi potrebne nujne temeljite preureditve. V nezgodnem stanju so obmejne ceste St. Ilj—Sv. Jakob—Zg. Cmurek, Nasova—Cm. Sv. Jakob v Slov. gor.—Črešnjecvi itd. Te bi bilo potrebno temeljito preurediti z odpravo velikih ovinkov in primernim razširjenjem. Obenem naj bi se čim prej pričele graditi tudi nameravane nove cestne zveze. Nadaljnje odlašanje teh del bi bilo samo v gospodarsko škodo.

Potrebna gradnja cest v Slov. goricah bi v veliki meri tudi omilila socialni položaj siromašnejših slojev. Mnogi namjeniki vničarji, brezposelni kmetijski hlapi in revni bajtarji bi se lahko zaposlili pri cestnih delih. Ta dela bi mogla ustvariti ugodnejši gospodarski in socialni položaj našega podeželja. — jh

V Rimu pravijo, da je vstop v vojno neizogiben

Vsi znaki kažejo, da se kritični trenutek hitro približuje — Zakon o civilni mobilizaciji — Pomen Cianovega potovanja v Albanijo

Rim, 23. maja. br. (Dr. O.A.). Italija — zveza as up ljmuap asa up au os oaks voj hitro približuje kritični točki: vstopu v vojno. V fašističnih političnih krogih sedaj se brez ovinka izjavljajo, da smatrajo italijansko intervencijo v vojni za neizogibno. Kdaj pa bo do nje prišlo, to je v rokah Mussolinija in so zato vsa ugibanja o tem brezpredmetna.

Velik vtis je naredila poslanica rektorja, profesorjev in studentov rimskega vseučilišča, ki je največje v Italiji. V imenu vseh italijanskih vseučilišč so to spomenico s posredovanjem prosvetnega ministra Bottala izročili Mussoliniju. V njej izražajo željo, da bi jim bila podeljena čast boriti se za osvoboditev Italije v Sredozemlju in neodvisnost njenega imperija nasproti hegemoniji velikih plutokracij. Italija mora postati gospodar Sredozemlja, iz katerega se mora izločiti sleherni vpliv. Mussolini je z zadovoljstvom sprejel na znanje to poslanico.

Poleg tega je več tisoč studentov zbranih na zborovanju na vseučilišču, sprejeli resolucijo, naj se odločno intervencija za končno osvoboditev in neodvisnost italijanskega naroda in njegovega imperija ter za uresničenje njegovih naravnih aspiracij v Evropi in Afriki čim prej prične. Nocojšnji listi pripisujejo tej manifestaciji največji pomen in naglašajo, da je bilo s tem izraženo razpoloženje vse italijanske mladine in vobče vsega italijanskega naroda.

Tudi Italijanska akademija znanosti in umetnosti je poslala Mussoliniju poslanico, v kateri izraža svojo prepričanje o atemeljenosti novih in višjih ciljev, h katerim bo Mussolini povedel fašistično domovino.

Vrste se torej manifestacije druga za drugo, da se bliža vihar. Razen tega je bil dotedanji generalni komisarat za vojno produkcijo preurejen v državno podjetništvo, podrejeno predsedniku vlade, ki vodi sedaj vse vojne resore. Danes sta se sestali pod vodstvom pravosodnega ministra in predsednika fašistične »bornice Grandija tudi zakonodajna odborna za obrambne in notranje zadeve ter sta proučevala načrt zakona o civilni mobilizaciji in disciplini državljanov za časa vojne. Odbora sta sprejela načrt ter ga poslala senatu, tako da je pričakovati, da bo že prihodnji teden objavljen in službe-

nem listu. Po tem zakonu bodo civilni mobilizaciji podvrženi vsi moški od 14. do 70. leta starosti, po potrebi pa tudi ženske.

Vsi izpiti na šolah morajo biti zaključeni najkasneje do 15. junija. Na univerzah so ukinili predlaganje pismenih test za pridobitev doktoratov ter jih zamenjali z ustnimi razpravami.

Mnogo pozornosti so vzbudile še aretacije in internacije Italijanov na Malti. Sedaj poročajo listi še o preganjanju Italijanov v francoskem Maroku. Črni oblaki se torej zbirajo z vseh strani.

Potovanje zunanjega ministra Ciana v Albanijo ima stvarno velik politični pomen in ni posvečeno samo ogledu javnih del. To priznava danes tudi vodilni »Giornale d'Italia«. V svojem poročilu iz Beograda tolmači to potovanje tako, da hoče Italija sprito verjetnih izrednih odločitev še enkrat jasno poudariti, da se v polni meri izvede dolžnosti in pravice, ki izhajajo iz njene položaja največje sile na Balkanu, da bi se že v naprej izločil vsak nesporazum. Najbolj merodajni italijanski list poudarja, da si Italija prizadeva doseči pravično ravnotežje med posameznimi balkanskimi narodi v okviru nevtralnosti in na osnovi popolne neodvisnosti od sleherne hegemonije. To naj bi potrdilo tudi sedanje potovanje italijanskega zunanjega ministra po Albaniji.

oemlju. Hotelo se je že govoriti o katastrofi in nezadržanem bližanju vojne h koncu, toda realnost svetuje večjo skromnost in previdnejšo presojo. Ne vemo še, kakšne materialne in duhovne rezerve lahko postavijo zavezniki, da bi zadržali nemško prodiranje, če ga že ne morejo popraviti.«

Poseben angleški odposlanec

V Rimu pričakujejo posebnega odposlanca angleške vlade siru Wilfrida Greena, ki ima nalogo razpravljati z zastopniki italijanske vlade o vseh aktualnih vprašanjih in posebno o omiljenju blokade. To naj dokazuje, da so zavezniki pripravljeni do skrajnih možnosti ugoditi italijanskim zahtevam. Toda »Times« se pesimistično izražajo o možnosti, da bi se na ta način preprečil vstop Italije v vojno. Zanj pričajo že premnoga diplomatska in vojaška znamenja.

Sport

V nedeljo 26. maja bo v Mariboru zanimiva nogometna tekma. Na stadionu ob Tržaški cesti bo gostovala enajstorična seniškega Bratstva, ki bo pomeril svoje moči proti SK železničarju. Prvenstvena tekma bo ob vsakem vremenu in se bo pričela ob 15.30.

Iz Ljutomer

Sokolski kino. Zvočni kino Sokolski dom bo predvajal v soboto 25. maja ob 8.15 in v nedeljo 26. maja ob 16. in ob 20.15 letalski film Vrazi neba. Kot do-datek Foksov tednik.

Za našo dečo. Jugoslovenska unija za zaščito dece v Ljutomeru bo priredila 26. maja po osmi maši v Sokolskem domu svojo prvo prireditev. Na sporedu so govori o namenu unije, orkestralne točke, pesmi mladinskega zbora in deklaracije. Dobiček prireditve je namenjen zaščiti otrok v primeru vojne.

Novi vozni red, ki je stopil v veljavo v soboto popolnoma, nima za Ljutomer nočnega vlaka kakor pred meseci. Uveden pa je vlak za Mursko Soboto, ki odhaja iz Ljutomer ob 10.54 in se vrača iz Murske Sobote v Ljutomer ob 7.48. Tudi za Gornjo Radgono smo poleg ostalih dobili vlak, ki odhaja iz Ljutomer proti Radgoni ob 14.18 in se vrača v Ljutomer ob 15.49. Vozni red je za naše kraje in prilike zelo ugoden, le nočni vlak bi bil tudi sedaj umesten.

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljani sin, brat, svak, stric, gospod

Tabor Tine

stud. iur. in rezervni letalski podporočnik

dne 21. maja 1940.

Na zadnji poti ga spremimo v soboto, dne 25. maja 1940 ob 3. uri popoldne izpred mlilarske veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 24. maja 1940.

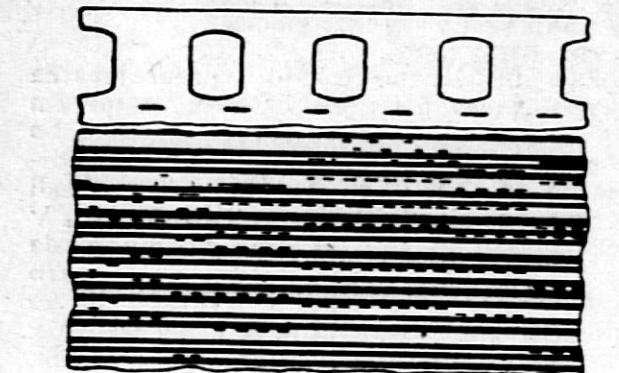
Zalujoči: MATI, rodbine: dr. AHCIN, WOHNZ, TABOR in ostale sorodstvo.

Pomembna iznajdba slovenskega visokošolca

Služatelj strojnega oddelka ljubljanskega vsesčilišča o svojem izumu

Ljubljana, 23. maja

Snoči se je v Hubadovi dvorani Glasbene matice zbralo lepo število naših skladateljev, profesorjev glasbe in rodbenikov, da si ogledajo in dajo razločniti izum mladega slovenskega visokošolca. V poučenih glasbenih krogih že nekaj časa govorili, da se je bodredu slovenskemu tehniku posrečilo sestaviti stroj, ki utegne beležiti klavirsko igranje, zlasti pa improvizacije skladateljev klavirskih virtuofov, ter tudi osemnih kompozitivov in vseh, ki delajo v glasbeni produkciji zlasti n. pr. za filmsko industrijo itd.

Ze dolgo časa obstoji med glasbeniki in skladatelji, zlasti drugod, kjer je glasbena produkcija dokaj intenzivnejša kakor pa pri nas v naši bolj neboljgini sredini, potreba po aparatu, ki bi avtomatsko beleževala svobodno improvizacijo in in inventorno igranje po klavirju in podobnih glasbilih, kakor na pr. na harmoniju in orgljah. Iz glasbene zgodovine vemo, da so mnogi skladatelji bili izvrstni improvizatorji in da so jim umetnine vrole izpod prstov že kar v dovršeni obliki. Med take nerazumsko ustvarjajoče tvorce sta na pr. spadal Liszt in Čajkovski. Zlasti o tem poslednjem vemo da je v svojem zapisanem in izdanem opusu zapustil le drobčen del tega, kar je na klavirju iznašel in ustvaril. Koliko umetnin bi nam bila taka aparatura zapisala

in ohranila, če bi to podobni umetniki že svoj čas imeli!

To globoko vrzel je sedaj zamašil izum mladega slovenskega tehnika! Snoči je v Hubadovi dvorani razlagal pred izbranimi povabljenici svojo iznajdbo. Ta je v svojih sestavinah sila enostavna in prav zato ingeniozna.

Njegova izvajanja in razlago bi mogli povzeti s temi kratkimi stavki: Tipke so s posebno stikalno napravo spojene z vrsto električnih lučk, ki se užo in ki zakore tako dolgo, kakor traja ton, ki ga sprožimo s pritiskom na tipko. Svetlobna valna naprava (to so lučke) daje svetlobne signale o tem, kar se dogaja na tipkah. Ko je to opravljeno, zadošča le še posebna smemalna naprava na tekočem traku (fotografski aparat) ki ta svetlobna znamenja sprosti snema.

Izumitelji je podrobno in vsestransko nazorno pokazal, da so ti znaki na tekočem fotografskem traku docela istovetni z napisanimi ali tiskanimi notami in da je prepis tekočega traka in njegovih znamenj v običajno notno pisavo kaj lahko in preprosto opravilo.

Na ta način se je rodila aparatura, o kateri so sanjali toliko skladatelji in ki utegne prineseti mlademu izumitelju še veliko slavo v tujem svetu. Gre za slušatelja tehnične fakultete ljubljanskega vsesčilišča, Joža Battestina, ki je za svoja izvajanja in se bolj za svoj izum žel na koncu od prisotnih skladateljev in zainteresirancev tonel aplavz. Izumitelja je prisotnim predstavil prof. Santelj, za stvar na se je tonlo zavzela tudi Glasbena matice in pomagala izumitelju pri prireditvi smernega nastopa in predvedbe njegove aparature. Misel je res da frapantna: daljši toni imajo daljše osvetlitve krajši nasprotno njihovih višinskih odnošaj so razvidni iz enakih višinskih položajev beleženih osvetlitev. Morda utegne stvar pograbit kakšna svetovna trdnja in uvesti v ta namen že kar notni tekoči trak z emulzijami samo za tonske osvetlitve in iznajdba se bo dokaj približala svoji bodoči dokončni obliki.

Vsekakor je treba pozdraviti prizadevanje mladega slovenskega tehnika, ki ga je s tem novim in izvrstnim konstrukcijskim približal rešitvi tako važnega reprodukcijskega vprašanja v glasbeni produkciji našega časa.

Ni smela povedati resnice

V pravdi za očetovstvo je nezakonska mati iz strahu in zaradi groženj krivo prisegla

Ljubljana, 24. maja
Na sodišču se pri razpravah odkrijejo žalostne slike iz življenja na deželi. Najbolj žalostne so pravde zaradi očetovstva. Kakor je naš kmet pripravljen zapraviti svoje premoženje za ped zemlje, tako so fantje na deželi pripravljeni zagrešiti zločinstvo krivega pričevanja, kadar gre za očetovstvo. V spominu nam je nedavna obsodba nekega sleparja, ki je izvalil nekemu kmečkemu fantu težke tisočake s tem, da ga je »oprostil« plačevanja alimentov za nezakonskega otroka. Nezakonska mati je v tem primeru izjavila, da bi bila zelo vesela, če bi dobila samo polovico vsote, ki jo je nezakonski oče dal sleparju, da bi se odkrižal alimentov. Slepar je več mesecev na ta račun dobro živel, nezakonska mati pa je morala s svojim otrokom medtem stradati. Naposled se je izkazalo, da je slepar ponaredil sodbo, s katero je bila odločitev sodišča o plačevanju alimentov razveljavljena.

Kako nizka je še zavest o odgovornosti glede očetovstva, je pokazala včerajšnja razprava proti babici Antoniji, nedeletni služkinji Barbari in delavcu Filipu. Vsi trije so doma nekeje na Gorenjskem. Služkinja Barbara je v avgustu predlanskim rodila nezakonskega otroka. V vasi so ženske šušljale o očetu. Trije ali štiri fantje iz vasi so bili po mnenju ženic očetje tega otroka, a nihče ni vedel, kdo je prav za prav oče. Babica Antonija je na prošnje Barbarine matere vzela Barbaro k sebi za čas poroda. Rodil se je krepak, ljubeč fantek. Babica je služkinjo seveda vprašala, kdo je fantkov oče. Barbara ni odgovorila, samo zjokala se je. Otroka pa je bilo treba krstiti. Treba mu je bilo dati ime. Babica Antonija je nezakonsko mater vprašala, kakšno ime naj otrok dobi pri krstu. Nezakonska mati je odgovorila: »Filip na bo, kakor je Filip on!« Barbara je nato povedala, da je Filip N. oče njenega nezakonskega otroka.

Filip je kmalu zvedel, da ga je Barbara izdala. Brž je prihitel k babici Antoniji in naredila sta kazniv načrt. Babica Antonija je od tega dne naprej mater neprestano izpraševala, s katerim fantom je imela še opravka. Dekle je bilo odkrito in je povedalo, da je imelo tudi Naceta rada.

Z družino Nacetovo pa je bila babica Antonija tedaj v velikem sovraštvu. Babičin načrt je dozor. Odločila je, da mora Nace veljati za očeta in ne Filipa.

Nekega dne je prišel Filip s prijatimi k Barbari, da bi od nje dobil črno na belo, da on ni oče. Babica Antonija je vse dni prej nezakonsko mater obdelovala in jo prisilila, da je mati podpisala nekakšen zapisnik, v katerem je izjavila, da Filip ne more biti oče njenega nezakonskega otroka. Prišlo je do pravde, v kateri je nezakonska mati prisegla, da je oče njenega otroka Nace, babica Antonija je prisegla in pričal je tudi Filip po krivem.

Tako je veljal Nace za očeta, a vest nezakonske matere se je oglasila in nekega dne je Barbara priznala, da je po krivem prisegla, kajti oče njenega otroka je v resnici Filip. Babica, nezakonska mati in Filip so prišli na zatožni klopi zaradi zločinstva krivega pričevanja. Pred sodniki je nezakonska mati povedala, da jo je babica nagovorila, naj po krivem pričala. Dekle je bilo popolnoma pod vplivom babice Antonije. Babica ji je grozila, da jo bo spodila, če ne bo pričala po njenih navodilih. Dekle se je balo, kajti bilo bi z otrokom na cesti. Balo pa se je tudi Filipa, ki ji je zagrozil, da bo kupil samokres ter njo in otroka usmrtil.

Med zasliševanjem obožene babice Antonije je prišlo do burnih prizorov. Ženska je vpila in se jokala. Nekaj minut je bilo v razpravni dvorani pred senatom kakor v »špetircimru«. Babica je trdila, da je nedolžna. Tudi Filip je trdil, da je nedolžen. A Barbara je vztrajala pri svoji izpovedi, da je iz strahu pred babico in Filipom po krivem prisegla in navedla pri sodišču napačnega očeta.

Državni tožilec je poudaril, da je prišla naivna mlada služkinja Barbara v mreže že predkaznovane babice Antonije, ki se je hotela maščevati nad Nacetovo družino. Branilec obožene Filipa je rekel, da je sedanja Barbarina izpoved, s katero je

preklicala prvo svojo izpoved, samo posledica njene zanemarjene moralne vzgoje. Dekle je govorilo resnico in civilni pravdi za očetovstvo, zdaj pa je prišlo pod drug vpliv in zaradi tega preklicuje svoje prvo pričevanje. Sodišče se je po dolgem posvetovalju prepričalo, da govori nezakonska mati zdaj resnico. Obsodilo je babico na 10 mesecev strogega zapora, v kateri kasni je vžeta šestmesečna kazen, katero babica zdaj prestaja zaradi odprave plodu, ki se je končala s smrtjo žrtve. Barbara je bila obsodena na 3 mesece pogojno, Filip pa tudi na 3 mesece pogojno.

Iz Celja

— c. Tolovsko procesije so se v četrtek dopoldne udeležili zastonjki vojaški in civilnih oblastev in uradov, bol, nekaterih društev, vojaštvo, gasilci, šolska mladina, večje število prebivalstva Celja in okolice ter celjska vojaška in železničarska godba.

— c. Šahovski turnir. Drevi ob 20. se bo pričel v klubskih prostorih Celjskega šahovskega kluba v hotelu »Evropa« prvi turnir skupine B za prvenstvo v mesecu maju. Glavni igralci se tega turnirja ne smejo udeležiti. Prijave se sprejemajo do pričetka turnirja v klubskih prostorih.

— c. Umrla je v sredo v Gaberju pri Celju v starosti 65 let avtoprevoznica g. Antonija Kokolova. Na cesti na grad 49 pa je umrla 17letna gimnazijka Dorica Dečkova, hčerka trgovca g. Ivana Dečka.

— c. Nevarna se počiva v Sp. Gostah pri Braslovcah si je 80-letni prežutkar Andrej Prisan v torki pri padcu zlomil desno nogo v kolenu. V Blatu pri Konjicah je padel v sredo konj na 50letnega dinarja Janeza Konca in ga poškodoval po levi strani prsnega koša. Ko je 19letni rudar Stanko Bezgovšek od Sv. Jurja pri Hrašniku v ponedeljek pregledoval puško, se je puška sprožila, pri čemer je krogla zadela Bezgovška v levo koleno in levo roko. V Rogatcu si je 20letni kočarjev sin Franc Perkaus pri padcu zlomil levo roko v ramenu. V ponedeljek si je 82letni občinska reva Terezija Vrečerjeva iz Celja pri padcu na cesti zlomila levo nogo v koliku. Na Dolgem polju pri Celju je nekdo kolesar povozil 52letno ženo vojnega invalida Terezijo Slamerškovo iz Celja in jo močno poškodoval po levi nogi. V sredo jutraj je padla 30letna služkinja Marija Zorkova iz Košnice pri Celju na cesti z voza in si zlomila desno nogo nad gležnjem. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— c. SK Olimp : SK Celje 1:0 (1:0). Na Glaziji je bila na Telovo popoldne odigrana prijateljska tekma med SK Celjem in SK Olimpom. Celje je nastopilo po večini z mladino. Moštvo je nudilo solidno in požrtvovalno igranje, napad pa je bil premalo povezan in odločen. Olimp je s svojo igro razočaral, čeprav je imel nekaj več od igre nego Celje. Edini gol je zabil Olimp v 42. minuti prvega polčasa. Sodi je g. Presinger točno in objektivno.

— c. Samomor v gozdu. Pred dnevi si je 27letni poljski delavec Dominik Hrsten-

šek od Sv. Ursule pri Dramljah v gozdu v Pletovarju pri Dramljah vtaknil dinamitno patrono v usta in ja vžgal. Dinamit je Hrstenškovo odtrgal glavo. Nesrečen je »svrslil« grozno očajno očividno v duševni zmedenosti.

Iz Radeč

— Dane Zupančič na zadnji poti. Kakor znano, se je pretekli petek v Radečah na tako imenovanem Moletovem klancu smrtno ponesrečil 24letni lesni trgovec g. Dane Zupančič iz Radeč, ki je s svojim avtomobilom zavozil v nasproti vozeči Cernetov tovorni avto. Trčenje je bilo tako silno, da se je prednji del osebnega avtomobila popolnoma razbil, in njem pa je našel smrt tudi trgovec g. Zupančič. Preteklo nedeljo smo ga pokopali na tukajšnjem župnem pokopališču. Pogreb je bil veličasten. Pred hišo žalosti so zapeli združeni radeški pevski zbori. Zastopniki so bili številni Sokoli z znaki in v krogih. Dolga vrsta domačinov ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Naj počiva v miru! Preostali naši iskreno sožalje! — Pokojni Dane Zupančič je imel zavarovan svoj osebni avto pri zavarovalnici »Croatia«. V torki je prišla v Radeče komisija, ki si je ogledala razbiti osebni avto ter proučila vzroke nesreče. Med glavne vzroke prištevajo preozko in nepregledno cesto, kjer stoji za najmanj 2 metra preveč na cesti po-maknjena Cernetova hiša. V interesu varnega prometa bi bilo, da se tu cesta razširi najmanj za 2 metra, po možnosti čim prej, sicer se bodo nesreče še ponavljale. Tu bo sicer potreba žrtve, odstraniti bo treba precejšen del hiše, toda drugače ne bo šlo. Varnost prometa se mora povečati!

— Prehitre vožnje avtomobilistov in kolesarjev. Že večkrat smo v našem listu izrazili želje, da bi avtomobilisti kakor tudi kolesarji vozili skozi mesto bolj počasi in previdno, kar bi bilo v skladu s cestno prometnimi predpisi. V Radečah so cestne nesreče precej pogoste. Nekateri zavezniki, zlasti kolesarji, vozijo večkrat brez luči in drve po mestu kakor za stavo. Umetnost bi bilo, da bi oblasti v interesu varnega prometa vse prizadete strogo kaznovali.

— Razstava šolskih izdelkov obrtne nadaljevalne šole. S koncem maja bo zaključeno šolsko leto 1939-40 na tukajšnji obrtno nadaljevalni šoli. Na željo obrtnikov in trgovcev bo vodstvo šole priredilo ob tej priložnosti razstavo šolskih izdelkov obrtne nadaljevalne šole.

Iz Krškega

»Pepelkae na Sokolskem odru v Krškem. Sokolska mladina je v proslavo materinskega dne vprizorila 18. in 19. t. m. pravljico o dobri Pepelki in hudobni mačehi. Ta že dovolj znana mladinska povest je bila v predelavi Mladena Širole in z glasbo Borisa Krnica za nas nekaj povsem novega ter je potegnila za seboj vse gledalce, posebno pa še mladino. Vse vloge so bile dobre. Pevske točke, ki so bile pete v originalu, t. j. v hrvaščini, kar pa ni prav

dobro podane. Tudi plesne točke so bile nič motilo poteka igre, je spremljal na klavirju ravatelj g. Vutkovič. Žal, da se ni domači orkester potrudil za sodelovanje pri igri, ampak je nastopil le v odmorih pri predstavi Glavna zasluga za vpriporitev te igre, ki jo je v Ljubljani nedavno prikazalo zagrebško »Dečje carstvo«, gre neumorni društveni prosvetilni gdc. Tončki Škerletovi, ki se ni strašila truda, ampak je krepko zagrabila za režijo, nastudirala potrebne plesne točke in preskrbelo ter tudi sama pripravila res razkošne obleke. Na doseženem uspehu ji čestitamo!

Gospodarstvo

»Sava«

obča zavarovalnica delniška družba v Zagrebu

Je imela dne 22. maja t. l. svojo redno devetnajsto glavno letno skupščino za lansko poslovno leto. Čisti dobiček znaša din 1.751.316,68.

Skupni premijski dohodek »Save« so znašali din 39.296.471,74.

Na elementarnih škodah je bilo izplačano din 21.003.482,52.

Tehnične rezerve »Save« znašajo din 14.125.295,90, skupni garancijski fond pa din 40.002.634,28.

Od svoje ustanovitve je »Sava« izplačala na elementarnih škodah vsoto din 315.233.922,10.

Za nove člane ravateljstva so bili izvoljeni gg.: dr. Dragutin Cekuš, inženjerski predsednik Industrijske zbornice banovine Hrvatske in Mila M. Stefanović, generalni direktor Jadransko-podunavske l. ke. (—)

Psihologija levov

V največji ječi levov na svetu, na Gavi farmi v El Monte v Kaliforniji so se lotili trije psihologi kalifornijske univerze, čudne vprav ameriške naloge. Jeli so proučevati psihologijo levov, ki jih je na farmi 165. Dognati hočejo, kakšno je prav za prav notranje življenje kralja živali. Naveličali so se že poskusov s podganami in morskiimi prašički, zato so si zdaj izbrali leve. Na levji farmi so večinoma levi iz druge in tretje generacije, rojeni v ujetništvu. Njihove prednike so prepeljali v Ameriko iz Spodnje Afrike. Mnogi obiskovalci kinematografu poznajo marsikaterega teh levov iz filmov iz afriškega ali vzhodno indijskega življenja. Eden izmed treh učenjakov sedi dvakrat na teden po štiri ure pred levjo kletko in opazuje leve. Ko bodo imeli zbrani dovolj podatkov, bodo ameriški učenjaki formulirali posebne probleme ter vse lastnosti, kar jih bodo dognali na levih. Rezultate svojih opazovanj bodo primerjali z opazovanjem drugih žveri. Tako upajo dobiti kolikor toliko točno sliko o psihologiji in vedenju divjih živali.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

Deseta 50 par. davek posebej. Pretekli, izjave deseta din 1- davek posebej.

za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Deseta 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8.— din

UGODEN NAKUP Veliko izbiro letnih damskih čevljev po zelo nizkih cenah. Vam audi trgovina

»EDO« CEVLJI Vošnjakova 2 (Gospodstvska c 12). 27. t.

OGLASUJ »Slov Naroda«

KLISEJE ENO. VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

BREZPLACNO

vsakemu detajlna literatura — »Preporodaj« fizički i cervni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9 Miloš Marković 1356

PRODAM

Deseta 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8.— din

OKREHOVA SELJENKA sortiran cvetlični med in medicinske dobite oajceneje v MEDJANI Ljubljana Zidovska ul 6 18/1

DELANVICO za precizno mehaniko prodam. Prele Franc, Poljčane 57. 1372

ZAGREBSKO MEŠANSKO GOSTILNO na eni izmed tržnic, izvrstno idočo, med dvema kolodvoroma, prodamo s kompletno ureditvijo, ugodnimi prostori, s kuhinjo, pivnico in prostorom za letno teraso, skupaj za din 25.000. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 1373

SLUŽBE

Deseta 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8.— din

LOČENKA srednjih let, dobra in varčna gospodinja-kuharica, išče službo pri samostojnem gospodu, vdovcu ali ločencu. Nastop po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Ločenka«. 1375

Najboljši vod. k po radijskem svetu je »NAŠ VAL«

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran! UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 8.

Makulturni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

Krinka ljubezni

— Razumeti morate, — je nadaljeval Angelin ljubček, — da me je takoj presenetila neumnost tega starca. Ukradel je pismo brez vsake druge misli. Mislim je samo na to, kako ga bo vnovič pri tistih, ki se jim je zdela že tako važna njegova fotografija.

— Bogme, to je pa res težna, — je pripomnil markiz, — za moje nasprotnike je bilo to pismo brez vrednosti, dokler bi ne bilo predloženo in overovljeno po Rosalezovem domu, ki ga je prejel od mene.

— Ali pa po markizu de Valcoru, — je zapel polglasno Sorniere.

— Zagodel sem jim pošteno s tem, da je bil pri-nesen original v Francijo.

— Tako, tako. Užitek je pokramljati z vami, — je dejal lepi Arthur. — To ni kakor s tistim starim oslom, ki mu je bilo treba vpeti vse v glavo. In ta dečko, ta je gotovo pošteno tiščal morake pse v želodu... To je moral biti masten prigrizek zanje. Renaud se je ozrl na neznanca. On torej ni vrgel

Pabra v morje, ali pa — kakšen cinizem bi bil to.

— Zdaj pa samo še dve besedi in vedeli boste toliko kakor vem jaz, — je nadaljeval neznanec. — Vse to se ni izkipečalo v enem dnevu. Bil sem že na ladji s tistim vrtilim možem, ko se mi je ves odkril tako, da je spregovoril z menoj celo o pismu in mi priznal, da ga je celo ukradel. Odpejal sem se z njim, ker sem slutil, da se bo dalo kaj ujeti v taki zabji luži in v glavicu takega kalibra. Razen tega sem bil pa že sit Amerike. Rad bi bil zvedel, ali je postala Angela nekeješa, ko so jo drugi falotje nekajkrat nabunkali. Tožilo se mi je po našem okraju Butte. Ko sem svedel za zgodbo s pismom, sem takoj spoznal, kaj bi se dalo iz tega iztisniti, če bi ga kdo prinesel takemu fantu od fare, kakor ste, bogatemu kakor Krez in edinemu na svetu, ki mu je zelo mnogo na tem, da dobi ta papirček v roke.

Sorniere je pogledal markiza po strani misleč, da ga bo prekinil in zagotovil kakor malo prej, da ga pismo opravičuje, ne pa da bi pričalo proti njemu in da bi ga rad čim prej predložil sodišču. Toda ker argument ni bil več tako nujno potreben, se Renaud ni mudilo ponoviti ga in zato je rajši molčal.

— Nisem imel namena pismo ukrasti. Pošten človek sem, — je znova povzel Sorniere besedo. In te besede je izgovoril s nepopisnim prizvokom. — Toda, kaj hočete? Priložnost, da, to je prava beseda, priložnost mi ga je potisnila v roko.

Nekega viharnega večera je šinila temu staremu tepecu Pabru v glavo misel, da bi se rad nadihal sve-

žega zraka na drugem mostičku pod zadnjim ladijskim nadstropjem na tako zapuščenem kraju, kakor je tale, kaj stoji za zdaj.

Potniki so že spali. Posadka ni imela na tisti strani nobenega opravka. Voščil sem mu lahko nič in ga vprašal, dali je pogotil kak pnevmatičen strojček, da potrebuje vedno toliko svežega zraka. Govorila sva nekaj časa. Govorila sva o pismu. Trdil sem, da ne dela prav, če nosi to pismo vedno pri sebi in iz gole šale, da bi mu dokazal, da mu bom pismo nekega dne ukradel, sem mu hotel pokazati, kako lahko je to... Pismo je imel zašito v suknjiču. Treba mu je bilo torej samo sleči suknjič... In slekel sem ga. Pogled nanj je bil tako smešen, da bi bil človek počil od smeha. On je pa sprejel mojo šalo z ogorčenjem in jel je nergati... kakor da cvili miš... Če bi štrbunknil v vodo, bi se ne bil siljal njegov glas niti na dvajset centimetrov. Niti jaz sam ga nisem siljal. Samo njegov obraz je bil tak, da bi človek počil od smeha. In da bi se mu lahko pošteno nasmejal, sem pomahal večkrat s suknjičem nad ograjo. Ta ubogi dečko pa niti pomislil ni na to, da lahko moraki veter marikaj odnese k vragu, če zapliva. Skočil je za suknjičem, napravil napačno kretnjo, se zavil za glavno navzdol... Prav za prav sploh ne vem, kako se je to zgodilo. Toda hitreje nego sem vam vse to povedal, je izginil s krova... še preden sem mogel s tem prokletim suknjičem v roki...

Pri teh besedah se je Sornierov glas nekoliko zataknil. Potepuh se je odkril in si z robcem obrisal

čelo, čeprav bi človek ne bil pričakoval, da se bo v tem hladnem oktobrskem večeru potil.

Markiz de Valcor se je sklonil, da bi videl njegove oči, pa jih ni videl.

— Ali ste klical na pomoč? — je vprašal.

— Morda. Mar ve človek, kaj počenja v takem trenutku? Toda pomoč vsega sveta bi ne bila mogla potegniti iz tako razburkanega morja v temni noči zlasti še, ko je ladja tako hitro plula. Ko sem spoznal, da ni bilo prič tega prizora, da ni nihče ničesar slišal, da še držim v rokah pokojnikov suknjič, mi je šinila v glavo misel, da bi imel kaj kó-nljivo zaščeno na vratu, če bi izgubil prisotnost duha. Hitro sem odtrgal podlogo, potegnili izza nje pismo in vrgel suknjič za njegovim lastnikom. Ah, pismo! Razen mene nihče ni vedel zanj. Pa tudi, če bi bili pismo našli, bi bilo veljalo med mojimi papirji za čačke brez vsake zveze z žrtvijo. Ni me bilo mogoče obdolžiti, razen če bi bil tako neumen, da bi si sam nakopal sum. Zato nisem črnil niti besedice. Posledice so pokazale, da sem ravnal prav.

— Rafael Pabro je torej mrtev, — je dejal Renaud kakor v sanjah.

— Menda vas zavoljo tega ne boli srce, — se je zamejal Sorniere izvijačje.

Sledila je tišina, v kateri sta hodila oba zelo počasi ob pusti terasi ob vzhodni tihi baziiliki.

Trušč Pariza se je slišal že bolj zamoilko. Bilo je že pozno. Svetlobne reklame so jele ugašati v črnem naročju vlemesta.

Lepe Arthur je znova povzel besedo: